

ATOMERŐMŰ

KÖR

Bizalmi kör: véleményvezérek
az atomerőműben

A zene körforgásában
László Boldizsárral

Ultrabalaton baráti körben

MVM

Paksi
Atomerőmű

Tartalom | 2026. május

Köszöntő	3
A bizalom köre	4
Az atomenergia stratégiai jelentősége	8
A zene körforgásában	12
Lírikus absztrakt	16
Egy kör a csapatért	20
Létünk határai – avagy a szakembertől az emberig	24
Mi lett volna, ha...	28
Amikor a csend összeköt – a női körök gyógyító ereje	30
A te köröd!	34
Kerek a világ...	36
Csapatként gondolkodni, együtt fejlődni	38
Telepítik az atomerőmű-építést kiszolgáló toronydarukat	42
Nemzetközi hírek	44
Szabadesés	46
Nyugdíjba vonult kollégáink	49
„Semmit sem csinálnék másképp”	50
Út a TAMF-projektig	53
Babahírek	54
Ördögi kör	55

Impresszum

Kiadja: MVM Paksi Atomerőmű Zrt.

Felélős kiadó: Dr. Horváth Péter János vezérigazgató

Főszerkesztő: Torma Dóra; e-mail: atomeromujsag@npp.hu

Szerkesztőségi munkatárs: Czibuláné Mayer Szilvia

A szerkesztőség tagjai: Enyedi Bernadett, Gyöngyösi Petra, Gyulai János,

Lehmann Katalin, Orbán Ottilia, Prancz Zoltán, Susán Janka, Tóth Márton

Szerkesztőség címe: MVM Paksi Atomerőmű Zrt.

Kommunikációs Igazgatóság; 7031 Paks, Pf. 71 | Telefon: 75/507-882

Telefax: 1/355-7280 | Internet: www.atomeromu.mvm.hu

Nyomdai előállítás: ATOMIX Kft. Nyomdaüzem | Felelős vezető: Bese Tamás

Tördelés: Schubert Miklós, Lendvai István

Borító: stock.adobe.com

Belső borítókép: Lencsés János, A Ti fotóitok fotópályázat

Dr. Kovács Antal
kommunikációs igazgató

Kedves Olvasók!

Az ogre olyan, mint a hagyma, magyarázza Shrek a nagy sikerű rajzfilmben, több rétege van. Kicsit továbbgondolva kiegészíthetjük a mondatot: az ember ezek szerint olyan, mint a mesebeli ogre, hiszen körbeölelik életének színterei, a közösségek, amelyekhez kapcsolódik. A családi, munkahelyi, baráti kör mind egy-egy réteget ad hozzá ahhoz, akik vagyunk.

A műszaki területeken sokszor nehéz elképzelni, hogy a szociális szempontok is mennyire komoly szerepet játszanak az eredményességben. A gépek működését egyértelműen szabályozzák a fizika, a matematika, a mechanika törvényei – az őket működtető emberek kapcsolatai viszont nem írhatók le ilyen precízen. Az atomerőműben a nukleáris és az ellátásbiztonság kiemelt szerepe miatt mindkettőre figyelni kell. Májusi lapszámunkban bemutatunk egy egyedülálló erőműves kezdeményezést, a véleményvezér-közösséget, amely a tudományos hálózat kutatás alapjain nőtte ki magát egy informális fórummá azzal a céllal, hogy elősegítse a barátságos, támogató vállalati kultúra létrejöttét.

Olvashatnak e havi lapszámunkban emellett a zene és a festészet körforgásában élő művészekről, bemutatkozik kollégáinknak az a baráti köre, akik remek eredménnyel teljesítették nemrégiben az Ultrabalatont, és megmutatjuk, miért van létjogosultsága a speciális női köröknek.

A bizalom köre

Véleményvezérek az atomerőműben

Torma Dóra | Fotó: stock.adobe.com

A barátságos, támogató vállalati kultúra és az ehhez kapcsolódó belső kommunikáció nem úri huncutság a nagyvállalatok életében, hanem létkérdés. Közvetlen hatással van a termelésre, a szervezet teljesítményére az, hogy a munkavállalók hogyan érzik magukat a munkahelyen: elkötelezettek-e a vállalat céljai iránt, érzik-e a megbecsülést, érznek-e lojalitást, munkakedvet, hogyan fogadják a változásokat stb. A Paksi Atomerőmű esetében a tétet tovább emeli a nukleáris biztonság kérdésköre. De hogyan lehet több ezer emberhez eljuttatni az információkat, és meghallgatni a minden szintről érkező véleményeket? Az atomerőműben 2020-ban indult véleményvezér-közösség ezt a célt szolgálja. A hálózatépítési alapokat, a hat év eredményeit Iványi Krisztina kommunikációs főszakértővel jártuk körbe.

Felismerések

„Több mint 10 éve figyeljük és elemezzük az atomerőmű közhangulatát, a belső kommuniká-

ciót, véleményünk szerint ugyanis ez jelentős befolyást gyakorol az atomerőmű mint munkahely iránti lojalításra, ez pedig a vállalat munkaerő-megtartó és -vonzó képes-

ségére, ami viszont biztonsági és stratégiai kérdés is” – emlékszik vissza Iványi Krisztina a kezdetekre. A kommunikációs szakmai jelzések, miszerint ezen a területen

van tennivaló, lassan találtak hallgató fülekre. A 2020-as biztonságtudomány-kultúra-felmérés azonban áttörést hozott, az eredmények azonnali cselekvést sürgették. Egy szakértő cég bevonásával az atomerőmű hálózat kutatásba kezdett: feltérképezték a vállalaton belüli információáramlást, annak problémáit, és megkeresték az információs csomópontokat (személyeket és szervezeteket).

A rekordrészvétellel lezajlott kutatás kirajzolt egy hálózatot, amelyen az információk áramlanak az erőmű óriási szervezetén belül, és megmutatta az információs csomópontokban álló véleményvezérek személyét is.

Közösségépítés

„Az eredeti cél az volt, hogy érzékeljük a szervezet hangulatát, és be is tudjunk avatkozni, ha arra szükség van, például, ha álhírek vagy pletykák terjednek. A kutatást kísérő intenzív belső kommunikációs kampány során viszont az az ötletünk született, hogy inkább közösséggé formáljuk az így megismert véleményvezéreket” – magyarázza Iványi Krisztina. – „Mégpedig egy olyan közösséggé, amely számára együttműködést ajánlunk a cégvezetéssel. Ez az együttműködés egyrészt olyan exkluzív információk biztosítását jelentette, amelyek korábban a dolgozói közösséghez nem, vagy csak késve, esetleg töredékesen jutottak el (szükség szerűen eredményezve azt, hogy az információs vákuumot a pletykák és álhírek töltés ki). Az együttműködés jegyében ígéretet tettünk arra is, hogy a véleményvezér-közösség számára lehetőséget adunk az alulról jövő vélemények, problémák, javaslatok cégveze-

A Paksi Atomerőmű véleményvezér-közösségének magatartási kódexe

1. Véleményvezérnek lenni önként vállalt feladat.
2. A véleményvezér tudatában van annak, hogy munkahelyi közössége megbízható, hiteles információforrásként tekint rá, véleménye képes befolyásolni másokat – tehát a véleményvezér példakép. Példaképnek lenni felelősség: ezt a véleményvezéri szereppel együtt elfogadjuk.
3. A véleményvezérek közösségében az a cél, hogy mindenki úgy érezze, 1 ember = 1 vélemény, függetlenül kortól, nemtől, képzettségtől/diplomák számától, beosztástól, munkakörétől, az atomerőművel fennálló munkaviszony hosszától. Ezen tényezők egyike sem helyettesíti egy vita során az érveket, illetve nem mentesítenek a tárgyszerűség szem előtt tartása alól sem.
4. A vélemény szubjektív kategória: valamely tényre vonatkozó állásfoglalás, értékítélet, következtetés. A véleményéhez – akár kedves, akár kemény – ebben a közösségben mindenkinek joga van. A vélemény kinyilvánítása során tartózkodunk a verbális bántalmazástól, sértegetéstől, aktív vagy passzív agressziótól. A vélemény kinyilvánítása nem valósíthat meg semmiféle jogsértést (pl. becsületsértés, rágalmozás).
5. A véleményvezér-közösségben építő párbeszédet folytatunk, amelynek során az általunk képviselt dolgozói közösség érdekében és nevében teszünk fel kérdéseket, vetünk fel ötleteket, javaslatokat vagy fogalmazunk meg konstruktív észrevételeket.
6. Megnyilvánulásaink során törekszünk arra, hogy elkerüljük az öncélú hangulatkeltést és a negativitást: a közösségben megszerzett információk (ideértve mások véleményét is) megítélése során igyekszünk empatikusak, és lehetőség szerint belátók is lenni.
7. Hiszünk abban, hogy kérdezni mindig lehet – de nem fogadjuk el az olyan (manipulatív) kérdéseket, amelyek valódi szándéka valamiféle állítás megfogalmazása vagy az adott személy szereplési vágyának kielégítése vagy szándékos negatív hangulatkeltés, esetleg a megkérdezett személy megszégyenítése, zaklatása. Hiszünk, hogy a valódi kérdéseinkre mindig kell választ/reakciót kapjunk, még ha ez a válasz nem is azonos az elvárásainkkal, vagy nem ad számunkra megoldást.
8. Az elvi vita elfogadható és kívánatos: a személyeskedés nem elfogadható és nem kívánatos.
9. A véleményvezérek közössége – a csoport létszáma okán – „nagy nyilvánosság” -nak minősül.
10. A megbeszélések és a chatfal moderálása a Kommunikációs Igazgatóság feladata és felelőssége. A chatfal moderálása szűrőpróbaszerűen, illetve konkrét jelzés alapján történik: a jelzést az adminok számára e-mailben, az inkriminált megnyilvánulás képernyőfotójával javasolt megtenni.

tés irányába történő eljuttatására, mégpedig anonim módon. A véleményvezéreket igyekeztünk olyan személyként definiálni a vállalati köztudat és saját maguk számára is, mint akiket a kollégáik hiteles személynek tartanak, és akikben megbíznak. A véleményvezér-karakter előzetes felépítése szintén markáns része volt a felmérést támogató belső kommunikációnak.” A 2020 szeptemberében zajlott hálózat kutatási felmérés során (amely a világhírű matematikus, Mérő László által fejlesztett módszertant alkalmazta) a kb. 2500 fős szervezetben 492 meghatározó munkatársat azonosított a felmérést végző Maven7, akik közül 242 fő fogadta el a véleményvezéri szerep ellátására vonatkozó felkérést. Közülük végül 170 kolléga lett ténylegesen is véleményvezér: ők kezdték meg a közös munkát az erőmű Kommunikációs Igazgatóságával.

Az érintettek azóta kéthetente, maximum egy órában találkozhatnak online egy Teams-csoportban. A tagokon kívül az igazgatóság három adminisztrációs munkatársa tudja csak, hogy pontosan kik részei a csoportnak, ők moderálják a kapcsolódó chatfalra zajló beszélgetéseket is – egyébként pedig mindenki maga dönthet arról, hogy kinek mondja el, hogy tagja ennek a körnek. A megbeszélések, a chatfalra és e-mailben feltett kérdések és válaszok esetében is teljes a diszkréció, így senkit nem érhet retorzió a véleménye, kérdése, problémája nyilvánításáért.

„Minden véleményvezér-megbeszélést komoly felkészülés előzi meg” – árulja el Iványi Krisztina. – „Kialakítjuk a megbeszélés témáit (amelyek közül többet is a közös-
ségi javaslataink, akár a névte-

len kérdőíven, akár e-mailben) és azok sorrendjét, begyűjtjük a szükséges információkat, illetve ahol lehet, felkérjük a téma szakértőjét, felelősét a megszólalásra, és a témák jelentős részéhez készítünk anonim kérdőíveket is. A megbeszélés előtti napokban véglegesítjük a témák sorrendjét, a megszólalók személyét, és el is próbáljuk a fórum lebonyolítását.”

Kezdeti nehézségek

„Első lépésként a véleményvezér-közösség bizalmát kellett felépíteni az intézmény felé, és nyilván az ezt a fórumot működtető maroknyi kommunikációs csapat irányába” – mondja a kommunikációs főszakértő. – „Ezt a diszkréció mellett az 1 ember = 1 szavazat elvének súlykolásával kezdtük megalapozni, azaz annak biztosításával, hogy háttértől, beosztástól, mindentől függetlenül minden vélemény egyformán fontos.”

A közösség első kialakulásával kapcsolatban két probléma viszonylag korán felszínre került. Egyrészt – a hálózat kutatásból adódóan is – némileg felülreprezentáltak voltak a vezetők a közösségben (25%) az induláskor. Másrészt a több műszakban dolgozók közül viszont kevesen lettek részei a véleményvezér-közösségnek – ezt a munkarenden túl az is okozta, hogy az akkori bizalmatlan légkörben nehezebben voltak rábíráhatók véleményadásra.

Ezzel együtt a közösség szerepe lassan kialakult, sőt a tagság áhítottá vált. 2024-re folyamatosan érkeztek a csatlakozási igények a Kommunikációs Igazgatósághoz. Elérkezetté vált az idő egy második hálózat kutatásra.

Második kör

„Az új felméréstől azt reméltük, hogy egyrészt megerősíti a jelenlegi véleményvezéreket (nyilván azokat, akik a dolgozói közösség szerint „jól működnek” e szerepkörben), másrészt betölti azokat a lyukakat, ahonnan még nincs véleményvezér, és frissítést is hoz a meglévő közösségbe” – mondja Iványi Krisztina. A második felmérés 2024 szeptemberében zajlott, azonos formában és azonos kérdésekkel, mint a megelőző, a részvételi arány azonban magasabb lett (60-ról 63%-ra nőtt). A korábbi véleményvezérek közül ezen választás során 30 fő nem lett újra véleményvezér, viszont nagyjából 100 új véleményvezért azonosított a kutatás, ami javította a kritikus területek, például a több műszakban dolgozók képviselését is. Az új felmérés alapján a vezetők aránya 20% lett a véleményvezérek körében.

A megbeszéléseken való korábbi átlagos 100 fős részvételi arány lényegében megduplázódott: ez nem feltétlenül csak az újonnan bekerült véleményvezéreknek, hanem az intézmény évek során kialakult presztízsének is köszönhető. A közel 200 résztvevőtől a korábbiaknál lényegesen több hozzászólás, vélemény érkezik.

„Úgy gondoljuk, hogy a véleményvezér-közösség létrehozásával egy fenntartható, win-win alapokon nyugvó intézményt hoztunk létre. Minden véleményvezérré rábízunk, hogyan és mikor adja tovább a megbeszéléseken szerzett információkat, nincs semmiféle elvárás, hiszen a rendszer önmagát működteti: a véleményvezérek a saját hitelességüket növelik, amikor továbbadják mindazt, amit a meg-

beszélésen megtudnak. Az információért cserébe pedig ők is információt kapnak: megismerik a kapcsolatrendszerük véleményét, problémáit, ötleteit, amit aztán vissza tudnak hozni a megbeszélésekre, majd a kapott információt megint visszaviszik a közösségekbe” – összegzi Iványi Krisztina a közösség lényegét. – „A célunk

továbbra is az, hogy megtartsuk és tovább építsük azt a bizalmat, amit az atomerőmű közösségétől kaptunk, és hogy példát mutassunk mindenkinek – különösen a vezetők számára – a rendszeres és következetes, nyílt kommunikáció fontosságát illetően.

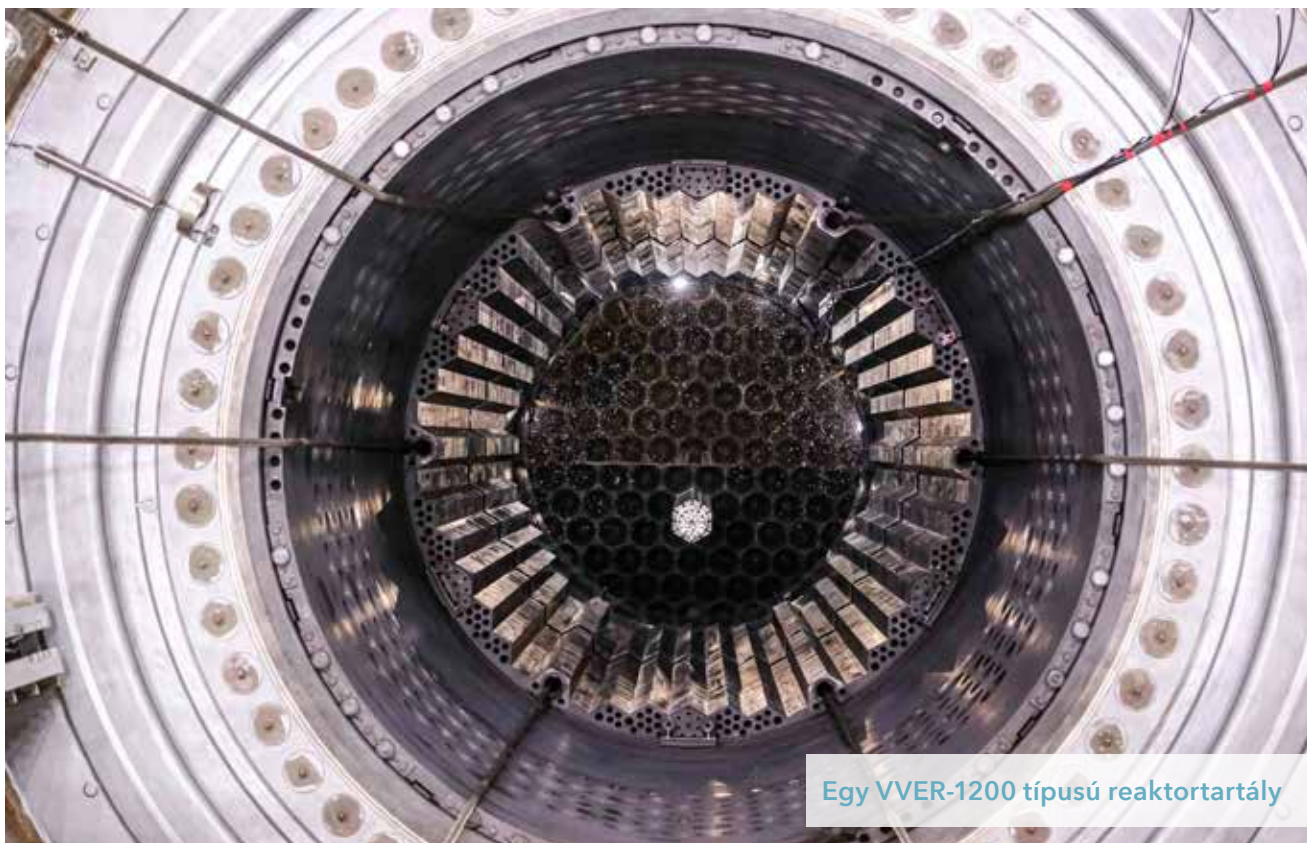
Az elért eredmények mellett arra is nagyon büszkék vagyunk, hogy

mindaz, amit a véleményvezérség intézményének kialakításával és működtetésével csinálunk, azt számos fórumon mutatják be és ismerik el követendő jógyakorlatként. A hálózatkutatást lefolytató, nemzetközileg is elismert cég is egyedülállónak tartja mindazt, amit az „egyszerű” hálózatkutatásból mi kihoztunk...”

A véleményvezér-közösség eredményei

- A szervezet kilépett a kollektív apátiából, és a dolgozói közösség visszazokott a véleményadásra.
- Létrejött egy „biztonságos térként” működő közösség.
- Számos témát sikerült feldolgozni, vagy legalább bejuttatni a vállalati közbeszédbe és közgondolkodásba, nem ritkán kényes, a közösséget erősen megosztó ügyeket, sőt tabutémákat is. Ezeknél önmagában a kibeszélés, a véleménycsere ténye is sokat segít az érzelmek feldolgozásában és egy tárgyilagosabb vélemény kialakításában.
- A Covid elleni oltás elfogadásában kulcsszerepet játszott a véleményvezér-közösség, 93% körül védettséget ért el így az atomerőmű.
- Javult a szervezeten belüli információáramlás, úgy letről felfelé, mint fentről lefelé.
- A véleményvezérek közösségével egy olyan „tesztcsapat” jött létre, amelyet rendszeresen szondáznak előzetesen bizonyos intézkedés várható hatását illetően.
- A vezérigazgató rendszeresen bekapcsolódik, és megszólal a megbeszélések alkalmával, kvázi közvetlen kapcsolatot teremtve a közösség és a felső vezetés között. Ez a kapcsolat több kényes helyzet megoldását segítette, elkerülve egy-egy helyzet további eskalálódását.
- A formális vállalati belső kommunikációs rendszer kiegészült egy olyan eszközzel, amelynek alkalmazása immáron javasolt a belső kommunikációs kampányok során is.
- Számos ötletet, jógyakorlatot és javaslatot „termel ki” a vállalati közösség.
- A vállalati szintű véleményvezéri együttműködés mellett több szervezet vezetője is ajánlott helyi/szervezeti szintű együttműködést az adott szervezet véleményvezéreinek, javítva ezzel az adott szervezeten belüli információáramlást.
- Rang lett véleményvezérnek lenni, és erős igény alakult ki az ott elhangzó információkra, így sok irodában egy véleményvezér-monitorhoz több kolléga is csatlakozik.
- A vállalati közösség több jelzése hatására a cégvezetés prioritást biztosít a munkanaptárban a véleményvezér időszájában.
- A közösség révén az atomerőmű megalapozta a vállalati kultúra fejlesztését.

Egy VVER-1200 típusú reaktortartály

Az atomenergia stratégiai jelentőségű

Hárfás Zsolt | Fotó: Hárfás Zsolt, Roszatom, Paks II. Zrt.

A közel-keleti konfliktus újra brutális őszinteséggel mutatta meg: Európa energiarendszere ma is kiszolgáltatott a geopolitikai válságoknak, ugyanis ezek azonnali hatással vannak az olaj- és gázárakra. A piacok idegesen reagálnak azokra a fejleményekre, amik veszélyeztetik a Közel-Keletről érkező szállításokat, és robbanásszerű áremelkedést generálnak az energiahordozók piacán, ami tovább gyűrűzik, és áremelkedéseket okoz az élet minden területén. Itt jön be kulcsszereplőként az atomenergia, miután a már működő atomerőművek üzemanyagának ára nincs kitéve ezeknek a hektikus kilengéseknek, és stabilnak mondható.

Konkrétan az iráni háború miatt az európai gázárak február vége óta április elejéig mintegy 60-65%-kal emelkedtek (de a csúcson volt közel 100%-os emelkedés is), miközben az atomerőművekben használt urán világpiaci ára továbbra is stabil, 85-90 dollár/font körüli sávban mozgott. Ez jól mutatja a fosszilis

energiahordozók geopolitikai sérülékenysége és az atomenergia költségstabilitása közötti alapvető különbséget.

A földgáz esetében ez különösen érzékeny kérdés. Az európai villamosenergia-piacon ugyanis a gáz-erőművek ármeghatározó szerepet töltenek be.

A villamosenergia-tőzsdéken gyakran az úgynevezett „marginal pricing” mechanizmus működik: az adott órában az utolsóként belépő, legdrágább termelő – gyakran egy gázerőmű – határozza meg az egész piac árát. Ha tehát a gáz világgpiaci ára emelkedik, az gyorsan megjelenik a villamosenergia-árakban is.

A magas gázár hatása a villamosenergia-termelésre

A gázerőművek működési költsége rendkívül érzékeny a tüzelőanyag árára. Egy modern kombinált ciklusú gázerőmű esetében a termelési költség döntő része a földgáz ára. Ha a gáz ára megemelkedik, az azonnal növeli a villamosenergia-termelés költségét. Egy leegyszerűsített példával élve: ha a gáz ára megduplázódik, a gázerőművek villamosenergia-termelési költsége jelentősen megemelkedik MWh-nként. Ez a hatás aztán a villamosenergia-piac egészében érvényesül, hiszen – mint a fentiekből is kitűnik – a gázerőművek bizonyulnak az árképzés végső elemeinek. A földgáz árának emelkedése gyorsan megjelent az európai villamosenergia-piacok árszintjében. Az áramtőzsdéken a nagykereskedelmi villamosenergia-árak több helyen, átlagban jelentősen növekedtek, és elérték a 170 euró/MWh értéket is. A jelentős különbségek jól mutatják, hogy az energiamix és különösen a földgáz szerepe továbbra is meghatározó tényező az európai villamosenergia-piacon.

A geopolitikai konfliktusok tehát nem csupán az energiahordozók piacát érintik, hanem közvetlenül hatnak a villamosenergia-árakra, az ipari termelésre, a mezőgazdasági árakra, a háztartások energiaköltségeire, tehát összességében a gazdaság működésére és annak versenyképességére is. Az elmúlt évek európai energiaválsága világosan megmutatta, hogy a gázársokknak milyen súlyos gazdasági következményei vannak.

Az atomenergia stabil költségszerkezete

Ezzel szemben az atomenergia költségszerkezete lényegesen stabilabb. Az atomerőművek termelési költségének döntő része nem az üzemanyag árában, hanem a beruházási és az üzemeltetési költségben jelentkezik. A friss nukleáris üzemanyag költsége – az urán ára – a teljes villamosenergia-termelési egységköltségnek viszonylag kis részét, 15-20%-át teszi ki.

Az urán világgpiaci ára ráadásul az elmúlt időszakban lényegesen kisebb volatilitást mutatott, mint a fosszi-

lis energiahordozók ára. Még akkor is, amikor az urán ára emelkedik, annak hatása az atomerőművek villamosenergia-termelési költségére korlátozott. Ez az egyik oka annak, hogy az atomenergia kiszámítható és stabil árú villamosenergia-termelést biztosít.

Egy atomerőmű esetében a friss nukleáris üzemanyagkészlet több évre előre biztosítható, ami jelentősen csökkenti a geopolitikai sokkok hatását. Az uránpiac stabilitását az is erősíti, hogy az atomerőművek üzemeltetői jellemzően hosszú távú, sokszor több évre szóló szerződésekkel biztosítják a friss nukleáris üzemanyag beszerzését.

Ezzel szemben a földgáz esetében a napi vagy heti piaci árak akár drámai mértékben is ingadozhatnak. A jelenlegi közel-keleti konfliktus ismét rávilágít arra az alapvető különbségre, ami a fosszilis energiahordozókra épülő villamosenergia-termelés és az atomenergia között fennáll: míg a gáz ára geopolitikai eszközzé válhat, addig az atomerőművek stratégiai stabilitást biztosítanak a villamosenergia-rendszerek számára.

Várható-e valódi korrekció?

Felmerül tehát a kérdés: várható-e valódi korrekció, vagy az Európai Unió politikai okokból továbbra is fenntartja a jelenlegi rendszert? A helyzetet alapvetően egyfajta csapda jellemzi. Bár egyre több szakmai és piaci szereplő ismeri fel a jelenlegi modell korlátait, annak gyökeres átalakítása egyben azt is jelentené, hogy a korábbi döntések hibásnak bizonyultak. Ez pedig nehezen vállalható. Ennek következtében jelenleg inkább tüneti kezelések zajlanak: adócsökkentések, támogatások, illetve a szabályozási keretek finomhangolása, miközben a rendszer alapvető logikája nem változik.

A helyzetet tovább bonyolítja a megújuló energiaforrások, döntően a nap- és szélerőművek gyors térnyerése. Bár ezek kulcsszerepet játszanak a dekarbonizációban, a termelésük időjárásfüggő jellege új típusú kihívásokat hozott. Egyre gyakoribbak azok az időszakok, amikor a túltermelés miatt extrém alacsony vagy akár negatív árak alakulnak ki, míg máskor – amikor a nap- és szélerőművek nem termelnek elegendő villamos energiát – a rendszer ismét a drága gázerőművekre szorul, ami árrobbanáshoz vezet. Ez a kettősség – egyszer túltermelés, máskor hiány – nemcsak gazdasági, hanem rendszerstabilitási kockázatot is jelent.

Ebben a helyzetben egyre inkább felértékelődik a stabil, folyamatos rendelkezésre állású alaperőművek szerepe, mindenekelőtt az atomerőműveké. Az elmúlt időszakban több európai országban is megfigyelhető elmozdulás ebbe az irányba. Franciaország új blokkok építését tervezi és meglévő erőműveinek üzemidejét meghosszabbítja, Közép- és Kelet-Európában pedig új nukleáris projektek vannak előkészítés alatt. Emellett egyre több ország vizsgálja a kis moduláris reaktorok (SMR-ek) alkalmazásának lehetőségét is.

A kérdés tehát nem az, hogy szükség van-e szemléletváltásra, hanem az, hogy ez milyen ütemben következik be. Rövid távon valószínűleg a jelenlegi rendszer finomhangolása marad meghatározó, miközben

Légi szállításra előkészített friss nukleáris üzemanyag-kazetták

az árak továbbra is erősen kitettek maradnak a földgázpiaci folyamatoknak. Középtávon azonban egyre több ország ismerheti fel, hogy az energiarendszer stabil működéséhez elengedhetetlen a kiegyensúlyozott, diverzifikált energiamix. Hosszú távon pedig várhatóan csökkenni fog a földgáz árképző szerepe, és nagyobb hangsúlyt kapnak azok a technológiák, amelyek képesek folyamatosan, kiszámítható módon villamos energiát termelni.

Az európai energiarendszer jelenlegi problémái nem átmenetiek, hanem mélyen gyökerező, strukturá-

lis jellegűek. A földgáz domináns árképző szerepe, a megújulók időjárásfüggése és a politikai döntéshozatal korlátai együttesen alakítják ki azt a helyzetet, amelyben az áramárak volatilitása és emelkedése szinte elkerülhetetlen. Ugyanakkor ezzel párhuzamosan egy lassú, de egyre határozottabb szemléletváltás is zajlik: az atomenergia ismét stratégiai jelentőségűvé válik Európában.

Európai felismerés: az atomenergia szerepének újraértékelése

Az atomenergia jelentőségének felismerését mutatja az is, hogy a párizsi nukleáris csúcstalálkozón a vezető politikusok hangsúlyozták az ágazat stratégiai szerepét. Emmanuel Macron francia elnök beszédében egyértelművé tette, hogy a polgári célú atomenergia az energetikai szuverenitás alapköve egy olyan geopolitikai környezetben, ahol a szénhidrogének – az olaj és a földgáz – destabilizáló eszközzé válhatnak. Macron hangsúlyozta: a nukleáris energia képes egyszerre biztosítani az energetikai függetlenséget, a dekarbonizációt és a gazdasági versenyképességet.

Különösen figyelemre méltó volt Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnökének megállapítása, aki arról beszélt, hogy az Európai Unióban az atomenergia részarányának korábbi csökkentése stratégiai hibának bizonyult. Az atomenergia ugyanis egyszerre biztosít megbízható, megfizethető és klímabarát villamosenergia-termelést. Ez lényegében annak beismerése, hogy az elmúlt évtized energiapolitikai iránya nemhogy nem oldotta meg a problémákat, hanem újakat hozott létre.

Ez a kijelentés lényegében azt is jelenti, hogy az európai energiapolitika egyik alapvető kérdésében utólag igazolódott azoknak az országoknak az álláspontja – külön is kiemelve itt Magyarországot –, amelyek következetesen kiálltak az atomenergia mellett. Mindennél többet mondott a német kancellár, Friedrich Merz beismerése ennek kapcsán, aki sajnálatosnak nevezte, hogy leállították az ország atomerőműveit.

Magyarország energiapolitikai stratégiájának igazolása

A villamos energia nem pusztán gazdasági termék, hanem a modern társadalmak működésének létfeltétele – és ennek biztosításához stabil alaperőművi kapacításra van szükség. Hazánk már hosszú ide-

A magyar energiaszuverenitás garanciái - a Paksi Atomerőmű és a majdani Paks II. Atomerőmű

je következetesen képviseli azt az álláspontot, hogy egy stabil, klímabarát és versenyképes villamosenergia-rendszer nem képzelhető el atomenergia nélkül. A Paksi Atomerőmű jelenleg is a hazai villamosenergia-termelés gerincét adja, és kulcsszerepet játszik az ellátásbiztonság fenntartásában, a klímavédelmi célok elérésében és a rezsicsökkentés fenntartásában is.

A Paks II. Atomerőmű beruházása ezért nem csupán egy energetikai projekt, hanem stratégiai jelentőségű nemzeti beruházás. A két új, 3+ generációs VVER-1200 típusú blokk megépítése lehetővé teszi, hogy Magyarország hosszú távon stabil, klímabarát és megfizethető árú villamosenergia-termeléssel rendelkezzen.

A jelenlegi geopolitikai helyzet – a közel-keleti konfliktus és az energiahordozók árának ingadozása – ismét rámutat arra, hogy az energiapolitikai döntéseknek nem ideológiai, hanem stratégiai és szakmai alapokon kell nyugodniuk. Az atomenergia éppen ezt a stratégiai stabilitást kínálja: olyan alaperőművi kapacitást, amely hosszú évtizedeken keresztül, télen-nyáron, éjjel-nappal, időjárástól és geopolitikai konfliktusoktól függetlenül képes olcsóbb és klímabarát villamos energiát termelni.

Következtetés

A gázárak geopolitikai konfliktusok által kiváltott ingadozása ismét világosan megmutatta az energiarendszerek sérülékenységét. Azok az országok, amelyek villamosenergia-termelése jelentős mértékben függ a földgáztól, sokkal kitettebbek a világgpiaci sokkoknak. Ezzel szemben az atomenergia stabil és kiszámítható villamosenergia-termelést biztosít, miközben hozzájárul a klímavédelmi célok teljesítéséhez és az energetikai szuverenitás erősítéséhez.

A párizsi nukleáris csúcstalálkozó üzenete világos: a világ energiarendszerének jövőjében az atomenergia kulcsszerepet játszik. Magyarország pedig – amely folyamatosan és következetesen kiállt az atomenergia mellett – ismét bebizonyította, hogy energiapolitikai stratégiája nemcsak helyes, hanem hosszú távon is megalapozott. Éppen ezért a Paksi Atomerőmű további üzemidő-hosszabbítása, a Paks II. Atomerőmű megépítése, valamint a tervek szerint kis moduláris egységek fejlesztése a magyar energiaszuverenitás legfontosabb garanciái a 21. század geopolitikai bizonytalanságai közepette.

A zene körforgásában

Cselenkó Erika | Fotó: Emmer László, Mészáros Milán: Sly operaelőadás képei

Műfajokon és stílusokon át körbefolyja az életét a zene: fúvószenekartól funkybandán és musicalszerepeken át a Cotton Club Singersig, majd az operák világáig. Olaszországtól Kínán át Svédorszáig a világ számos pontján állt színpadra. A paksi származású László Boldizsárral beszélgettem.

- *Mikor jött az életedbe a zene?*
- Hatéves lehettem, amikor azt mondtam anyunak, hogy szeretnék zeneiskolába járni. Ez neki meglepő volt, mert őt a budapesti nagyszüleim az „úri neveltetés” részeként zongorázni taníttatták, ami tőle igen távol állt. Én ekkor még csak azt tudtam, hogy zenélni akarok. Be is írtattak a paksi zeneiskolába, ahol fél év után választhattam hangszert.
- *És nem a zongorát választottad...*
- Nem a zongorát választottam. Emlékszem, a zeneiskola folyosó-

ján kérdezgették, milyen hangszert szeretnék, amikor elsétált mellettem valaki egy trombitával. Ránéztem, és egyszerűen azt mondtam: trombitát.

Eltelt fél év, jártam órákra, gyakoroltam otthon is a szüleim legnagyobb örömeire. Ők persze nem igazán tudták megítélni, hogy mennyire jó, amit csinálok, ezért kissé meglepődtek, amikor üzenetek nekik a zeneiskolából, hogy menjenek be. Anyu azt hitte, most jön az a rész, ahol kirúgnak. Ehhez képest azt mondták, hogy annyira jól trombitálok, hogy felvesznek a fúvószenekarba. Így találtam ott

magam hétévesen a zenekarban, ami hatalmas dolog volt számomra.

- *Meddig voltál a fúvószenekarban?*
- Több mint 10 évet. Jó érzés volt idősebbek közé tartozni, különösen kamaszként. Nagyon összetartó társaság voltunk. Hatalmas élmény volt, amikor Hartmann tanár úr big band hangszereléseket vett elő, sőt kétszer Németországba is elvitt minket fúvószenei találkozóra. Persze akadtak kevésbé jó emlékek is, mint a november 7-ei kötelező korszorúzások. A szovjet emlékműtől

a sor vége egészen a templomig ért – a paksiak pontosan tudják mekkora távolság ez.

– És végig kellett zenét játszanotok alá?

– Végig. Úgy oldottuk meg, hogy felváltva játszottunk: amíg az egyikünk fújt, a másik a kabátja alá tette a hangszeret, és a kezét melegítette, aztán cseréltünk. Utólag az ember úgy van vele, ha ezeken edződik, és nem hagyja ott az egészet, akkor az azt jelenti, hogy valami erősen buzog benne.

– Aki zenél, annak általában benne van a kamaszkorában a zenekar-alapítás. Neked volt más zenekarod a középiskolában?

– Igen, ötödikes koromban mi is megalakítottuk a NIAGARA együttest, bár eleinte csak szobazene volt, őrltködtünk, próbálgattunk dolgokat. Később dalokat is írtunk, és 17–18 éves korunkban már egy funkzenekarként működünk, ahol én trombitáltam és énekeltem is.

– Tulajdonképpen az éneklés ezzel az együttesel jött?

– Igen, bár korábban is próbálgattam az éneklést, de igazán a NIAGARA-val kezdett ez komolyabbá válni. Ha visszagondolok, ezek azok a momentumok – a fúvószenekar, a NIAGARA, és ide tartozik Gálosi tanár úr diákszínjátszó köre is – mind a színpad felé vittek. Ezek nem hagyták kihunyni bennem azt, hogy ezzel szeretnék foglalkozni. Aztán jött a következő lépés – vagy inkább kerülő. Nem vettem fel a színművészetire. Beadtam a tanítóképzőre is, de végül oda el se mentem felvételizni.

Végül a nagymamám ismerőse, egy volt primadonna segített be-

jutni a Kecskeméti Katona József Színház kórusába. Onnantól már egyértelmű lett az irány: színpad. Nem volt több kérdés.

– Volt gyerekkori álmod?

– Nem voltam igazán álmodozó. Egyszerűen csak történtek velem a dolgok, elvoltam a saját világomban. A szüleim is hagyták, hogy megtaláljam a saját utamat, talán azért is, mert elég hiperaktív gye-

rek voltam. Úgy voltak velem, hogy már az is elég, amit magamtól kitalálok, nem akartak még rátenni egy lapáttal.

– Mi az, amit Paksban szeretsz?

– Ezt inkább emberi oldalról közelítem meg. Nem a városról beszélek ilyenkor, és nem is egyfajta zengzetes lokálpatriotizmus szól belőlem. Számomra Paks mindig emberekhez kötődött. A barátokhoz, családdhoz, közönséghez. Vagy akár egy lányhoz, akihez vonzódtam, még ha nem is lett belőle semmi. Ezek a kapcsolódások azok, amik igazán odakötnek.

Aztán jön a nosztalgia is. Jó érzés kimondani, hogy ott nőttem fel.

Amikor hazamegyek, és Dunaföldvár felől érkezem, mindig a szovjet emlékműnél kanyarodom be, és végigmegyek a városon. Sőt, Birtó felé, még a lakótelepen is áthaladok, elmegyek a régi házunk, a garázsunk előtt – ott, ahol egykor a zenekarral próbáltam.

Ilyenkor hagyom, hogy jöjjenek az érzések. Ezt az érti igazán, aki gyerekkorától kezdve kötődik a városhoz, más talán nem talál benne ennyi szépséget.

– A Cotton Club Singers után teljesen más stílus az opera. Hogy alakult ez így?

– Fiatal énekesként azokban a műfajokban dolgoztam, amelyekben lehetőségem volt: musicalben, operettben. A musical már egyfajta határterület. Például a West Side Story Tony szerepéről később mindig azt mondtam: 22–23 évesen jól állt a szerep, de még nem tudtam igazán elénekelni. 45 évesen már nem állt annyira jól, viszont el tudtam énekelni. Ez a kettség végigkísért.

Az opera akkor még nem volt reális lehetőség. Benne volt a torkomban, de hiányzott hozzá például egy zeneakadémiai képzés, ami ezen az úton elindított volna. Így egy nehezebb kerülőutat választottam.

Amikor a Cotton Club Singers berobbant, mindent félretettem. Az akkori musicalmunkákat, és azokat a vágyakat is, hogy egyszer operaénekes leszek. Tudatos döntés volt, hogy ott maradtam 15 évig, amit utólag se bánok, csodálatos dolgokat hoztunk létre.

Aztán jött egy pont, amikor egyértelművé vált, hogy újra az opera felé kell mennem. Az újra itt a

kulcs. A 30 éves pályámat ez jellemzi: nem egyszer lettem operanékes, hanem újra és újra visszatartam hozzá.

– *És a kettő közé ékelődött a Cotton Club Singers, ami megágyazott az egésznek.*

– Nem volt tudatos. Legalábbis nem volt előre eltervezett. Vannak tudatos döntéseim, persze, de igazán akkor működöm jól, amikor az ösztön és a tudat együtt dolgozik. Amikor ösztönből előkészíték valamit, és arra rá tud épülni a tudatos döntés, akkor jó megoldásokat hozok. Ebben erős vagyok.

A gond ott kezdődik, amikor előbb jön a tudat, és csak utána az ösztön, vagy ha valamelyik hiányzik.

– *A legjobb, amikor összeér a tudat meg az ösztön, és egyszerre tud működni?*

– Ahhoz meg egy átfogó tudatosság kellene, ami nálam nem mindig áll fenn. Sok mindent vállalok, részben a hiperaktivitásom miatt, így gyakran érzem azt, hogy folyamatos tűzoltásban vagyok.

Közben persze mennek a projektek. Május 9-én például a Buda-

ez volt a legjobb döntés. Nem azal kezdtem, hogy operákat hallgattam, úgy voltam vele: majd amikor odakerülök, úgyis meg kell tanulnom.

Az első operaszerep tanulásánál aztán jött a kijózanodás. Egy hónap alatt alig haladtam tíz oldalt, és ez eléggé elbizonytalanított. Akkor jöttem rá, hogy ez egy hosszabb folyamat lesz. A tanulás, a nyelvek – olasz, német – mind időt igényeltek.

Aztán ahogy egyre több szerepet tanultam ezeken a nyelveken, egyre gyorsabban működött minden. Az ember agya rááll a szerzőkre – Puccini, Verdi –, és elkezd felismerni a mintákat. Egy idő után már tudod: jön az ária, aztán a duett, a tercett, a finálé. Hozzászoksz a struktúrához, és ami korábban három hónap volt, az később három hétre rövidül.

– *Most pedig a Cotton Club Singers megint nagyobb hangsúlyt kap?*

– Igen. Amikor elkezdtem operát énekelni, az életem arról szólt, hogy évente 5-6 új szerepet tanuljak meg. Az utóbbi 4-5 évben viszont már inkább olyan felkéréseket kaptam, amely szerepeket már tudtam. Gyakorlatilag az utóbbi 5 évben két új szerepet tanultam. Ezzel párhuzamosan azt is láttam, hogy van igény a Cotton Club Singersre. Elkezdtem tudatosan úgy építeni az időszakaimat, hogy amikor nincs opera, akkor újra összehozzuk a csapatot.

Most is így alakult: márciusban lementek a Bánk bán-előadások, a Pillangókisasszony pedig júniusban lesz. A kettő közé május 9-re szerveztük be a Hofi 90 koncertet. Ami viszont kihívás, hogy közben változtam én is. A koncerteket

pest Kongresszusi Központban lesz Cotton Club Singers-koncert Hofi Géza emlékére. Ezeket a dolgokat viszem tovább, szervezem, csinálom – miközben nekem is ugyanúgy 24 órából áll egy nap.

– *Volt olyan opera, amit mindenképpen el akartál énekelni?*

– Nem volt, mindig egy kicsit az idő után rohantam, mert nem voltam egy tudatos gyerek. Amikor végül operát kezdtem énekelni, már 39 voltam. Amikor 36 évesen eldöntöttem, hogy belevágok, elsősorban a hangképzéssel foglalkoztam – és utólag azt gondolom,

producerként is viszem, és egyre inkább azt érzem, hogy sok ez így, és eljött az ideje annak, hogy jobban súlyozzak.

– *Van olyan előadás, ami különösen kedves számodra?*

– Van egy opera, ami igazán pofon ütött. Ez a Sly, Ermanno Wolf-Ferrari műve. Annyira betalált, annyira én voltam, és valahogy minden összeállt körülöttem. Egy különleges tavaszi időszak volt, akkor született Gréti, a második

És én ott álltam, és azt mondtam: ez nekem kell.

Utólag azt gondolom, ez volt az egyik legjobb döntésem az operai pályámon. Ehhez hozzátartozik az is, hogy Dorina, a nagyobbik lányom – aki egyébként a saját maga útját járja, ugyanúgy, mint én – is Szegeden volt, és a kórusban énekelte ebben az előadásban. Ez még személyesebbé tette az egészet. Maga a darab is különleges sorsú. Ermanno Wolf-Ferrari a 20. század elején írta, de nem vált repertoár-

amikor azt monddod, hogy ki tudsz mindent kapcsolni?

– Vannak pörgősebb és nyugodtabb periódusok – bár sokszor nem én döntöm el, mikor melyik jön. Ahogy mondani szokták: az ember tervez, aztán történik valami, ami felülírja. Volt például motorbalesetem, eltört a bokám, és ez három hónapra leállított. Vagy egyszerűen csak elfáradsz, jön egy betegség, és már nem tudod ugyanazzal az erővel vinni tovább.

Furcsa módon a pandémia időszaka volt az egyik legnyugodtabb az életemben. Eleinte persze tiltakozott bennem minden, mint mindenki. De aztán, amikor lelassult az élet, kifejezetten jólesett. Amikor újraindult minden, és jöttek a felkérések, volt bennem egy pillanatnyi ellenállás: tényleg menni kell? Olyan jó volt otthon. Aztán persze az ember megy, csinálja, és újra felveszi a tempót.

– *Hol látod magad 10 év múlva?*

– 10 év múlva szeretném azt az érzést megélni, hogy mondhatom Gréti lányomnak: már várom az unokát. 67 évesen, ha ez megvan, akkor azt mondom: nekem ez bőven elég.

– *Van még olyan a zenei karrieredben, amit szeretnél elérni?*

– Nem igazán. Vagy inkább úgy mondanám: a cél sosem egy konkrét dolog.

Ebben a folyamatosan változó világban az a fontos, hogy az ember magában teremtse meg az egyensúlyt. Hogy felkészült maradjon. Ha még akarja, és még kíváncsiak rá, akkor oda tudjon állni a színpadra, és képes legyen létezni benne. Ezt kell megteremteni magadban: hogy működj.

A többi már nem rajtad múlik.

kislányom, miközben próbáltuk a darabot Szegeden.

Emlékszem, volt egy pont, amikor választanom kellett. Az Operaházba egy kortárs darabra hívtak. Felhívtam a rendezőt, és megkértem, mondja el két percen a Sly történetét úgy, hogy kedvet kapjak hozzá. Elmondta.

darabbá. Pedig egy csodálatos vadromantikus zene, tele dallamokkal. Valahogy engem mégis megtalált ez a szerep – és én is megtaláltam benne magam.

– *Én úgy ismertelek meg, hogy te folyamatosan tervezel és agyalsz. Van olyan időszak az életedben,*

Hogy hol lehet tavasszal találkozni a Cotton Club Singers Hofi 90 turnéjával?

május 9.: Budapest Kongresszusi Központ

június 17.: Kodály Központ, Pécs

hofi90.hu

Lírikus absztrakt

Susán Janka | Fotó: Susán Janka

Varga László József paksi képzőművész amióta az eszét tudja, olyan 5-6 éves kora óta rajzol, fest, szobrászkodik. Ahogy beszélgettünk az életéről, több évfordulót is felfedeztünk benne, de így bevezetésként csak annyit állapítsunk meg, örök fiatal. Abban a harminc évben, amíg a család és a munkája volt a középpontban, addig csak fejben alkotott, de amióta nyugdíjas, olyan húsz éve újrakezdte, és mostanáig kb. 350 szobor és festmény készült el. Április 14-én nyílt kiállítása a városi könyvtárban, ennek megnyitójára készültünk együtt, és ott a közönséggel beszélgettünk a festményekről. Örömteli volt látni, átélni, ahogy a művek megmozgatták a nézők fantáziáját.

Kazincbarcikáról indult, 14-15 éves korától képzőkörbe járt Palcsó Dezsőhöz, akivel a nagybányai festőiskola hagyományait követve dolgoztak. Szeretett volna a képzőművészeti főiskolán továbbtanulni, háromszor jelentkezett szobrászakra.

Maradt a helyi művészkör, ahol sok programot, kiállítást szerveztek. Az irányító- és felügyeleti szerv – a Népművelődési Intézet – is értékesnek tartotta alkotásaikat, mert

többször is elismerték munkájukat. Háromszor kaptak Kiváló képzőművészkör elismerést, majd negyedszerre Stúdió díjat.

1975-ben is kiállításra készültek, a plakátok már megjöttek a nyomdából. A Népművelési Intézet elfogadta a plakátokat, de a párttitkár nem. E. Szabó István kiváló fotós, a Fotóművészek Szövetségének tagja készítette a plakátot, amire egy háztömb falán lévő gyerekgraffitit fotózott le. Ez is hozzájárult ahhoz,

hogy a stúdió rövid időn belül feloszlott. Érdekes kortörténet a szocializmus éveiből.

1976-ban családot alapított, ezután az alkotásról átkerült a fókusz rájuk, feleségére, gyermekeikre.

Közel 20 éve nyugdíjas már (az atomerőműben karbantartási területen, majd vállalkozóként dolgozott), ekkor kezdett el újra alkotni. Először szobrászkodott, viszont a szobrok elkészítése hosszú időt igényelt, ami összeütközésbe került az

alkotó türelmetlenségével. Kreativitását így jobban kielégítette a festészet adta lehetőség, ennek eredményét gyorsabban megláthatta, láttathatta. Bevallotta, támadt egy kis színészsége is, amit a festményekben jobban ki tud élni, mint a szobrokban.

Alapvető technikái közé tartozik elsősorban az akrilfesték használata (időnként újságpapírra, mert az ad egy alapvető struktúrát, és ezt szereti érzékeltetni). Több kollázsképe is született már, leginkább, amikor a mondanivalója ebben kel életre, és ritkán feszített vászonra is fest.

Ha szeretnénk Laci művészetét beletenni egy festészeti kategóriába, akkor azt mondhatjuk, hogy lírikus absztrakt. A Magyar Művészeti Akadémia (MMA) zsűrijét hívta el, hogy tisztában legyen a művészetének az értékével, minősítésével. Az MMA szakértői érkeztek hozzá, nézték meg az alkotásait, és a bemutatott harminc festményből harmincat elfogadva állapították meg a lírikus absztrakt festőművész kategóriát. A megnyitó végén Laci elárulta, hogy közeleg a nyolcvanadik születésnapja, ősszel fogják ünnepelni,

Palcsó Dezső festőművész

Tanulmányait a budapesti képzőművészeti főiskolán folytatta, mestere Ferenczy Károly. A nagybányai művésztelep növendéke volt 1913-ban, 1914-ben, 1918-ban - a nagybányai festőiskola a modern magyar festőművészetet elindító mozgalom. Sajókazán tanított 1923-tól 1955-ig, majd Miskolcon dolgozott. Kazincbarcikán vezetett képzőművészeti szakkört. A Nemzeti Szalon és a Műcsarnok kiállításain szerepelt 1914-től.

ami tényleg jó ok az élete összegzésére. Azt már írtam, hogy húsz éve nyugdíjas, és ezek mellett az évfordulók mellett, közeleg az ötvenedik

házassági évfordulójuk is. Csak anynyit fűzök hozzá, hogy várjuk a további alkotásokat! Meséljenek a képek!

Télutó: „Az alakok egy kerítés tetején ülnek. Lehetnek fekete ruhás idős asszonyok, de ha azt mondom, hogy varjak ülnek ott, akkor az sem áll messze az igazságtól. Nézik, rádöbbennek, hogy elmúlt a tél szépsége, a fehér hótakaró. Sáros lett, szürke lett a világ. Ezt a pillanatot, hangulatot akartam visszaadni.”

Hétköznapok aranykeretben: „Egy teljesen hétköznapi jelenet, két ember találkozik. Nagyon jól megértik egymást, együtt mennek tovább. Mindennap előfordul bárhol. Ez a dolog akkor kerül aranykeretbe, amikor visszaemlékezünk rá.”

Az absztrakt művészetről

„A művészet korábban utánzott: úgy ábrázolta a világot, amilyenek a művész látta. A képek még az elvont, absztrakt gondolatokat és fogalmakat is az ábrázoló festészet eszközeivel jelenítették meg. A bátorságot, a hűséget vagy az egyetértést is megszemélyesített formában láttatták a nézővel. [...] Az absztrakt festészet új és váratlan lehetőségeket kínált. Autonóm lehetett, és nem kellett egy ismert valóságra utalnia. [...] Festészeti elemei mindenekelőtt önmagukért valók voltak. Ha egy kék felület többé már nem tengert jelent, és egy vízszintes vonal többé nem a horizontot jelöli, a művészet elveszítheti hasonlat mivoltát, ám ezáltal független és öntudatos lesz [...], olyan függetlenségre tesz szert, amellyel korábban nem rendelkezett.” Dietmar Elger

Átmenet: „A kép akkor készült, amikor megkaptam a szakorvos diagnózisát, és még műtét előtt álltam. A feketék, a sötétek jelentik a rosszat, a világosabb melegebb színek pedig a jót. Sok mindent bele lehet képzelni, de az alapja ez volt. Lehet, hogy sok a fekete, de amikor műtét előtt állunk, az ember kicsit sötétebben látja az életet. Amikor befejeződött a műtét, az orvos azt mondta: jó időben volt, jó helyen, minden rendben van! Ezt várja az ember, amikor átesik egy ilyen dolgon!”

Laci anekdotája, mely szájról szájra terjedt köreibben az absztrakt művészet, az elvonatkoztatás kapcsán: Medgyessy Ferenc híres szobrász Debrecenben született, s egy kiállításán látta, hogy egy paraszt bácsi beszélgetve, fejét csóválva áll egyik kedvenc szobránál, mely egy fiatal csikót ábrázolt:

Bácsi: - Ez lú? Ez nem lú. Ez nem lú!

Erre Medgyessy kissé indulatosan: - Ez nem lú! Persze, hogy nem lú! Lúvat minden csődör tud csinálni, ez szobor.

Reggel a határban: „Ebben is van absztrahálás, ugyan kevesebb, mint az előzőekben, mert ehhez térek vissza leginkább. A színes fénykép az, ami egy az egyben visszaadja a tájat. Aki megfesti, az már absztrahál, a saját látványát adja át a nézőnek. A festmény talán kibontja a táj részleteinek összetettségét. Központi eleme a szép jegeyesor.”

Káin 2022.: „2022-ben készült, amikor kitört Ukrajnában a háború. Amit legjobban elítélek a világban, az a háború. Amikor ember embert öl minden különösebb indok nélkül azért, mert oda küldték, csak mert ez a parancs, és ha nem teszi meg, akkor lehet, őt öli meg a felettese. Úgy éreztem, valamit mondani kell erről, nem maradhatunk mindig csendben. Többtonnás vasak hullanak az égből Ukrajnában azóta is.”

Reggeli fény: „Megpróbáltam a reggeli pillanat tisztaságát, frissességét megjeleníteni. Tudatosan nagyon kevés eszközzel, pont azért, hogy megmaradjon az egyszerűsége a képen. A pillanat egyszerűségét szerettem volna elérni.”

Egy kör a csapatért

Amikor már nem csak magadért futsz

Cselenkó Erika | Fotó: Juhász Luca, saját archívum

Egy kör a Balaton körül, néhány alvás nélküli óra és 7 ember, akik valahol Balatonmáriafürdő közelében rájönnek, hogy ez sokkal több, mint egy futóverseny – egy csapatépítő túlélőjáték. A 209 km-es NN Ultrabalatont (UB) a Paksi Atomerőmű dolgozóiból verbuválódott „MVM Atomerőmű” csapat is teljesítette. Eigner Zita, Lányi Mariann, Jobbágy Gyula, Bodonyi István, Blatt Virgil, Pokorni Tamás és Cselenkó József nemcsak a pályán váltották a távokat, de a nehezebb pillanatokban is segítették egymást a cél felé.

Az UB alapvetően egyéni teljesítményre épülő futóverseny, és a határok feszegetéséről szól: hosszú órákon át nappal és éjszaka a futó elsősorban önmagával küzd. A Balatonfüredről induló és oda érkező pálya azonban csapatban egészen más: a futás magányos műfaja közösségi élménnyé válik. Egymásért

futni, egymást váltani teljesen új dimenziót ad a versenynek – nem véletlen, hogy a Paksi Atomerőmű részéről idén is több csapat döntött úgy, hogy együtt kerüli meg a Balatont. Az „MVM Atomerőmű” csapat 2025-ben már teljesítette a távot, és fel se merült bennük, hogy idén ne állnának rajthoz.

– *Hogy szerveztétek össze a csapatot?*

Jobbágy Gyula: – Sok erőműves kolléga fut szabadidejében, ennek ellenére a 2025-ös UB-re nehezen jött össze a létszám. Az idei évnek is ugyanazzal a csapattal vágtunk neki, de Schönveitz Jani barátunk lebetegedett. Szerencsére meg-

találtuk Mariannt, így változott a lányok és fiúk aránya 2 : 5-re.

– *Miért vállalkoztatok a kihívásra, hogy körbefutjátok a Balatont?*

Eigner Zita: – 2024-ben az Atomfutás buliváltójában futottunk a kollégáimmal, jó volt a közös célért futni. Amikor megláttam az UB toborzóhírét, kedvet kaptam hozzá. Gyuszi valahogy megnevezte, és megkeresett.

Bodonyi István: – Ez egy különleges verseny, és tavaly is nagyon jó hangulatban telt, így nem volt kérdés a folytatás.

Pokorni Tamás: – Az UB az egyik legnagyobb kihívás, mert nemcsak magadért, hanem a csapatéért is futsz, rengetek futótársal egy csodás környezetben.

Lányi Mariann: – Egy nagy álmom vált valóra, hogy a csapattal körbefuthattam a Balatont.

Söni nekem egy régi jó barát, amikor megtudtam, hogy lebe-tegedett, és vissza kell lépnie a versenyzéstől, nagyon szívesen vállaltam, hogy futok helyette, de legfőképp érte a versenyen. Bízunk benne, hogy mielőbb felgyógyul.

– *Hogyan osztottátok fel a távot?*

Jobbágy Gyula: – Közösen döntöttünk. Virgil egyben vállalta a 40 km-t, a többieknek két vagy három részletben terveztük a távjait, ahol a hölgyeknek szándékosan kevesebb kilométer jutott, de összeségében ők is egy félmaratont teljesítettek. Még arra figyeltünk, hogy mindenki fusson éjjel is és nappal is.

Eigner Zita: – Annyit kértem csak Gyuszitól, hogy három részletben futhassam le a távomat, a többit rábíztam.

– *Voltak közös edzések, vagy mindenki egyénileg készült?*

Pokorni Tamás: – Mindenki egyénileg készült, de volt egy közös felkészülési verseny is, ahol a csapat három tagja vett részt.

– *Meg kellett adni előzetesen, hogy mennyi idő alatt teljesítitek a távot. Ti milyen köridőt adtatok meg, és mi alapján?*

Jobbágy Gyula: – 19 órát, amit az adott távokat futó tempója alapján kalkuláltunk ki. A szervezők egy Staféta nevű applikációt bocsátottak a rendelkezésünkre, ahol a csapat minden adata megvan. Ez igazából a verseny napján volt a leghasznosabb, hiszen a váltópontokon való áthaladáskor le kell olvasgatni a chipet, ami azonnal megjelenik az appban, így tudtuk, hogy hol jár a társunk.

Bodonyi István: – Az egyéni tempók alapján, ami a pillanatnyi edzettségi állapot függvénye.

– *A versenyen számított az időeredmény?*

Cselenkó József: – Annyiban számít, hogy előzetesen meg kellett adni, hogy milyen sebességgel teljesítetted a távjaidat, és egy kalkulátor kiszámolta az alapján, hogy mennyi idő alatt futjuk le a teljes távot. Ettől +/-1 órával lehetett csak eltérni, különben kizárnak.

– *Hogy zajlott számotokra a verseny?*

Jobbágy Gyula: – A tervezetthez képest minimális változtatásra volt szükség, de az eltervezett időn éppen belül 18:57 alatt teljesítettük a 209 km-t. Ezzel a 7–13 fős csapatok 90%-át megelőztük, 2655-ből a 267. helyen értünk célba. Ez onnan nézve még inkább szép eredmény, hogy a csapatok többsége 10–13 fős, ami lényeges különbség az egyéni kilométert tekintve.

Minden váltásra odaértünk időben, a Fenékpusztai pont volt necses, a kísérőautók dugója miatt. Alvásról nem nagyon beszélhettünk, mert szinte mindig mozgásban voltunk.

– *Mi volt a legnehezebb a verseny alatt?*

Lányi Mariann: – Nehézséget nem éreztem, arra kellett figyelni, hogy a dugóban való araszolásnál ne görcsöljenek be a vádlik.

– *Kellett változtatni valamit az előre eltervezettekhez képest?*

Blatt Virgil: – A csípő- és bokasérülésem miatt a tervezett távomtól menet közben 9 km-t csökkentettünk.

Mióta futasz? Mit szeretsz a legjobban a futásban?

Blatt Virgil: 12 éve futok. Szeretem, ha vannak kihívások előttem, jó érzés megküzdeni velük, és megoldani. A legjobban a nyári hajnali futásokat élvezem, amikor még párás a levegő, és futás közben nézhetem a napfelkeltét. Ilyenkor a futás nemcsak a fáradságról szól, hanem arról a csendről és nyugalomról is, ami segít kiszakadni a hétköznapi mókuskerekéből.

Bodonyi István: 2016-ban egy akadályverseny felkészüléseként kezdtem el futni. Fokozatosan átálltam a természetben történő futásra. Az igénybevétel, a kihívások teljesítése vonz, de emellett a kikapcsolás egy hatékony eszköze is. Hiszem, hogy szellemi fáradság kipihenéséhez szükséges a fizikai fáradság megléte is.

Cselenkó József: Magát a futást 10 éve kezdtem el. Előtte a teljesítménytúrás volt a nagy szerelem, de a 100-120 kilométeres túrák nagyon sok időt vettek el a családomtól. Így nyergeltem át a futásra. Szeretem benne, hogy segít rendezni a gondolataimat, levezetni a stresszt, feltölt energiával. Olyan mozgás, ami napszaktól függetlenül bármikor és bárhol végezhető. Ha éppen olyan kedvem van, akkor a városban futok vagy a töltésen.

Eigner Zita: Felőtként szerettem meg a futást, a pandémia óta futok rendszeresen. Szeretek a természetben lenni. A futás segít kitisztítani a fejem, levezetni a stresszt. Ha éppen túlagyalom magam, a zene nélküli futás visszahoz az itt és most állapotba, hallgatom a madarakat vagy épp az erdő csendjét. De ugyanígy megvan a helye a zenével vagy épp podcasttal való futásnak is.

Jobbágy Gyula: 25 évesen kezdtem újra a futást az akkoriban alakult Paksi Amatőr Futó Fiatalok klubban. Nem tudom hány kilométer van a futóművemben, de tavaly teljesítettem 30. alkalommal a Budapesti Nemzetközi Félmaratont. A futás számomra szabadságot jelent, kiszakadást a taposómalomból. A futástól remélem az egészségem megőrzését, illetve, ha egyedül futok akkor a gondolataim rendezését, ha társakkal, akkor a szórakoztató kikapcsolódást adja.

Lányi Mariann: Hatodikban Cooper-tesztet kellett futnunk. Nem hittem, hogy fájdalom nélkül tudnék futni 12 percig. De a tanárnőm hitt bennem, s a belém vetett hite olyan erőt, energiát adott, hogy amíg élek, hálás leszek neki. Sosem felejttem el azt az eufórikus érzést, hogy sikerült, megcsináltam, képes voltam rá. Ledőlt egy gát, ami merőben megváltoztatta az élethez, a sporthoz való hozzáállásomat.

Pokorni Tamás: Több mint 15 évet fociztam, így a mozgás mindig része volt az életemnek. A futást 2014-ben kezdtem, az az évi Atomfutásra való felkészülés miatt, azóta rendszeresen készülök fel futóversenyekre, a leg hosszabb táv eddig a félmaraton volt. A futás számomra nemcsak a fizikai test karbantartását, edzését, hanem stresszlevezetést, energetikai feltöltődést is jelent. Próbálok mindig a természetben futni, az erdők, mezők, rétek a kedvenc futótereim.

Jobbágy Gyula: – Mariann átvett tőle a távjának elejéből 5 km-t, én pedig a végéből csíptem le 4 km-t. Egyébként mindenki hozta az általa bevállalt távot és tempót.

– *Hogyan tudátok támogatni egymást a verseny alatt?*

Jobbágy Gyula: – Szinte minden váltóponton ott voltunk mindannyian, hogy szurkoljunk, és gyakran még a váltások közti szakaszon is tudtuk biztatni a futónkat, ha máshogy nem, akkor az autóból kiabálva.

– *A célba együtt futottatok be?*

Jobbágy Gyula: – Zitus volt a befutónk, mi a célban vártuk. Utána egy közös fotóra beálltunk, és megkaptuk a teljesítésért járó érmeiket.

– *Jövőre lesz folytatás?*

Cselenkő József: – Én vasárnap hajnali fél kettő körül kijelentettem, hogy soha többet nem akarok futni. Hazafele már a 2027-es Ultrabalatont terveztük...

Mi volt a legnagyobb élményed a versenyen?

Blatt Virgil: Én a Balaton déli partján futottam 18 és 22 között. Derült ég volt, és láthattam a naplementét az északi oldalon, a hegyek között.

Bodonyi István: A tavalyihoz képest több mint 30%-kal hosszabb távot is sikerült gond nélkül lefutni. A hab a tortán, hogy a hosszabb futás és a hirtelen jött meleg ellenére még a tempómon is sikerült pár másodpercet javítani. A hangulat a tavalyi évhez hasonlóan nagyon jó volt, a sok hülyéskedés feledtette a futásból és a nem alvásból adódó fáradtságot.

Cselenkő József: Az egész UB egy nagy élmény. Nemcsak a csapat, hanem az egész futóközösség, a kb. 35 ezer fő, aki részt vett a versenyen elég pozitív energiát sugárzott. Ha elfutottunk valaki mellett akkor egy „Hajrá! Mindent bele!” megjegyzéssel biztattuk a másikat.

Eigner Zita: Számomra azok a pillanatok voltak emlékezetesek, amikor a váltópontokon vártuk egymást, vagy amikor az út mellett félreállva szurkoltunk az éppen mellettünk elfutó társunknak.

Jobbágy Gyula: Talán az, amikor egy futó, akit megelőztem megdicsérte, hogy milyen jó tempóban haladok hozzá képest, és mondta, hogy ő már nem ilyen fiatal. Amikor visszakérdeztem, kiderült, hogy én vagyok 10 évvel idősebb nála.

Lányi Mariann: Amikor átvállaltam egy 5 kilométeres szakaszt délután Virgiltől, kiderült, hogy én futhatom a 100. kilométert a versenyen, talán akkor szárnyaltam igazán. Találkoztam a legnagyobb és legjobb hangulatú szurkolótáborral. A csapat támogatása is nagyon sokat jelentett.

Pokorni Tamás: A váltópontokról váltópontokra történő együtt utazás, a szurkolás egymásért, valamint az érzés, hogy részese vagy egy ilyen futóünnepnek.

Létünk határai

– avagy a szakembertől az emberig

Susán Janka | Fotó: Juhász Luca, saját archívum, Wikimedia

Prancz Zoltán kollégánk „A valószínűségtől a bizonyosságig. Megfejthetők-e Pascal Gondolatai?” című könyvét nemrég adta ki a Gondolat Kiadó. Munkatársunk mérnök-közgazdászként dolgozik az atomerőműben, de már gyerekként foglalkoztatták olyan filozofikus kérdések, mint az emberi lét határai. Útkeresése során teológiát és filozófiát tanult. Könyve a summa cum laude minősítéssel megvédett doktori disszertációja, amelyben Blaise Pascal Gondolatok című, töredékesen maradt művét, a világirodalom egyik legnagyobb hatású, egyben legrejtélyesebb alkotását elemzi. Pascal neve jól ismert a műszaki világban, hiszen számos matematikai és fizikai felfedezés kötődik hozzá, többek között a nyomás mértékegységét is róla nevezték el. Pascal ugyanakkor filozófusként és bibliakutatóként is grandiózust alkotott. A most megjelent elemzés alapötlete, hogy összekapcsolja Pascal bibliakutatását és korszakalkotó matematikai felfedezését, a valószínűségszámítást. Arra irányítja rá figyelmünket, hogy az istenkeresés olyan fajsúlyú kérdés, amivel érdemes tuskodni.

– A magazinunk végén olvasható az állandó rovatod, a Gondolatok, amely egy kis kuriózum. Ennek írása során gyakran merítesz a Bibliából vagy a hittudomány területéről. Mióta állnak ezek ennyire közel hozzád? Hogyan került a fókuszodba a hit, a vallás?

– Maradjunk inkább a hit kifejezésnél, mert a vallás fogalma félrevezető és számomra roppant ellenszenves: a hitvallás kiüresedett torzója, ami szokás- és hagyománykupacot idéz elénk, elfedve a dolog eszmeiségét. Tízéves koromban szembesültem a halál jelenségével, és egy csapásra megértettem, hogy mik az emberi lét keretei és a végső perspektívája. Azóta foglalkoztat az istenkérdés. Hasonlóan, mint Pascal, beláttam, hogy emberi keretek között erre nincs megoldás, és ha létezik egyáltalán, akkor azt máshol kell keresni.

– A magad útján indultál el ebben a kérdésben vagy csatlakoztál egy gyülekezethez?

– Más út nincs, mint mindenkinek a maga útja. Idetartozik a problémáknak való utánajárás, például az olvasás, a kérdezés és persze a személyes elmélyült gondolkodás. Beszélgettem lelkészekkel, papokkal, teológusokkal, más világvallások képviselőivel és ateista gondolkodókkal is. Megfordultam különböző egyházakban, közösségekben. Ez a folyamat abban csúcspontot ért el, hogy elvégeztem a teológia és a filozófia szakot, az utóbbi területen doktoráltam is. Azóta is foglalkozom a témával, kutatom és tanítom. Ehhez bibliai tanulmányaim egykori színhelye, a Sola Scriptura Teológiai Főiskola ad intézményi háttérrel, miután meghívást kaptam az oktatói karba.

– Néhány hete jelent meg A valószínűségtől a bizonyossáig című könyved, erről szeretnék bővebben beszélgetni. A könyved alapja a doktori disszertáció: A valószínűség és a Szentírás mint a keresztény hit racionális megalapozásának két sarokpontja Blaise Pascal Gondolataiban. Miért választottad ezt a témát?

– Röviden: rólam szól, és rólunk – mindannyiunkról. Hiszen a Gondolatok az emberlét olyan alapvető sorskérdéseit ostromolja, mint hogy mi a boldogság, miért van szenvedés, miért kell meghalunk, mi az életünk értelme. Örök kérdések ezek, de Pascal egyedül áll a legnagyobb gondolkodók között a tekintetben, hogy bölcselete lényegében bibliaértelmezés, azaz a válaszokat nem a deklarált emberi bölcsesség mezején keresi. Ez olyan próbálkozás lenne, mintha saját hajunknál fogva akarnánk kihúzni magunkat a bajból. Ő ehelyett rámutat a perdöntő kérdésre, arra, hogy

ha van megoldás az emberlét tragikumára, akkor annak kívülről, vagyis felülről kell jönnie. Ez pedig oda fut ki, hogy létezik-e isteni kinyilatkoztatás. Pascal ebből a szempontból vizsgálja meg a Szentírást. Az is szimpatikus tette őt számomra a témaválasztás során, hogy nem merül el misztikus, vallásos fantáziálásban, hanem könyörtelen matematikai-logikai racionalitással közelíti meg a kérdést, ahogy az egy zseniális matematikushoz illik.

– Az, hogy az ország egyik legnevesebb kiadója adta ki a könyvedet nagyon komoly elismerése az abban írtaknak. Hogyan figyelt fel rá a Gondolat Kiadó?

– Igen, nagyon megtisztelő számomra ez a kiadás. Nem kevésbé az, hogy a könyvem először tanárom és egykori tanszékvezetőm, Reisinger János magánkiadásában jelent meg. A kis példányszám gyorsan kifogyott, antikváriumokban sem igen találni már. Ez a kötet került a Gondolat Kiadó, közelebből annak igazgatója látókörébe, aki, miután elolvasta, döntött a második kiadásról.

– *Mennyire könnyű vagy nehéz olvasmány?*

– Maga a Gondolatok nem nehéz, sőt kifejezetten élvezetes olvasmány, de persze nem limonádé. Pascal virtuóz módon bánik a nyelvvel, élesen és közérthetően világít rá a lényegre, ráadásul olykor humorosan is. A filozófiai művekről és szerzőikről ez általában nem mondható el, mert a szakszerű pontosságra és teljességre törekvő gondolatvezetés kissé száraz és nehezen áttekinthető olvasmánnyá teszi az írásaikat. Pascal számos töredékét viszont mindenféle előképzettség nélkül is sokan szeretik és idézik, például a neten. Nehézséget inkább az jelent, ha nem csupán egy-egy frappáns aforizmat akarunk kiragadni, hanem a töredékeket együtt, összefüggésükben szeretnénk megérteni. Ez azért nehéz, mert Pascalnak mintegy a munka hevében bekövetkezett halála miatt sok száz befejezetlenül hátrahagyott jegyzettel van dolgunk. Számomra is az volt a kihívás, hogy felmutassak egy olyan rendezőelvet, avagy logikai szálat, amire következetes egészként fűzhető fel a megannyi szerteágazó fragmentum, és így bontakoztassam ki Pascal koherens mondanivalóját. Ez a rendezőelv a valószínűségi számítás és a Szentírás összekapcsolása, ahol az előbbi a módszert, az utóbbi a bemeneti adatokat jelenti. Ennek kifejtését már nem merném könnyű olvasmánynak nevezni, már csak azért sem, mert egy disszertációval szemben vannak bizonyos akadémiai nyelvezeti követelmények. Viszont nehezen érthető olvasmánynak sem mondanám: igyekeztem világosan fogalmazni, és kerülni minden öncélú tudományoskodást. Az alapelv egyébként bárki számára könnyen megérthető. Konyhanyelven szólva, Pascal azt mutatja meg, hogy Isten létezésének és a Szentírás kijelentései igazságának nagy a valószínűsége. Mégpedig nem valamiféle elfogult, szubjektív saccolás alapján, hanem – és itt van a valószínűségi számítás felfedezésének a jelentősége – egzakt matematikai-logikai érvekkel alátámasztva. Ehhez számos olyan bibliai tartalmat sorakoztat fel, mint például a beteljesedett prófécia, a Tízparancsolat etikája, a megváltás történelmi kibontakozása, a középpontjában a Messiás eljövételével, váltságahalálával és feltámadásával, vagy éppen az evangéliumok irodalmi stílusa. Az ilyen módon feltárt objektív valószínűség pedig racionális alapot vet a hitnek.

– *Melyek a kedvenc részeid a Gondolatokban?*

– Nehezen tudok választani, mert mindenestől nagyszerűnek látom. Különösen közel állnak hozzám

azok a töredékek, amikben a saját drámai szembesüléseim visszhangoznak, és persze az ezekre reflektáló, a reménységet megmutató gondolatok. Szerettem Pascal humorát is, amikor például az emberi következetlenségekre vagy a magabiztos ráció hibáira világít rá. A kora újkor gyermekeként, látnoki módon azt is kifejezte, hogy a felvilágosodásban megszülető racionalitás és az ennek nyomában szédületes pályát befutó tudomány nem fog megváltani minket – noha a kortárs Descartes víziója és az elkövetkező századok ezzel kecsegtettek. Sokáig sorolhatnám...

– *Sokat szokták idézni Pascalnak tulajdonítva, hogy minden emberben van egy Isten alakú úr. Azonban konkrétan ezt nem találtam a Gondolatokban.*

– Mert nem írt ilyet – szerencsére. Ez egy vallásos toposz, talán a 425. töredék egyik bekezdésének leegyszerűsítő értelmezése. Lényegében arról árulkodik, hogy a nem túl mélyen gondolkodó vallásosság milyenek szeretné látni Pascalt, és hogyan akarja bevetni az ateizmussal szemben. Annyi valóságalapja van egyfelől, hogy Pascal rendkívül ötletes vákuumkísérleteket végzett, amivel egyébként erőteljesen hozzájárult a középkori világkép megdöntéséhez. Másfelől a Gondolatok valóban kifejezi az Isten utáni vágyakozást. Azonban Pascal ennél sokkal kifinomultabban kívánta megszólítani az ateistákat. Míg egy eleve vallásos embert valamiféle melegséggel tölthet el, hogy van benne egy Isten alakú úr, addig egy ateistának kifejezetten irritáló lehet, hogy – stílszerűen szólva – ilyesmivel akarnak lyukat beszélni a hasába.

– *Mit gondol Pascal a mennyországról?*

– Nem fejt ki dogmatikusan rendszerezve, de fontos, hogy biblikusan gondolkodik erről a témáról is. A legjobban talán ott lehet megragadni ezt, hogy a halállal szembeni reménységként a feltámadásról ír – Jézus feltámadásáról, amiben nekünk is részünk lehet –, nem pedig arról, hogy a halál után az ember halhatatlan lelke a mennybe röppen. Ez utóbbi elkép-

Prancz Zoltán

Energetikai mérnök, minőségügyi szakmérnök, közgazdász, teológus, filozófia szakos bölcsész, a bölcsészettudományok, ezen belül a filozófiai tudományok doktora, 2018-ban főiskolai tanári címet kapott.

zelés idegen a Szentírástól. A platonizmus hatására alakult ki a későbbi kereszténységben, az egyik legnagyobb torzulást okozva az eredeti eszméihez képest. Nem véletlenül nevezi Nietzsche a keresztény-

séget vulgarizált platonizmusnak. Pascal a feltámadás védelmében viszont hasonlóan csattanósan fogalmaz például a 222. töredékben: „Milyen meggondolásból állítják, hogy nem támadhatunk fel? Mi nehezebb, megszületni vagy feltámadni, az-e, hogy ami sohasem volt, legyen, vagy hogy továbbra is legyen, ami egyszer már volt? Nehezebb-e vajon életre születni, mint az életbe visszatérni? A megszokás miatt az egyiket könnyűnek, a megszokás hiánya miatt a másikat lehetetlennek tartjuk: paraszti észjárás!”

– *Pascal gondolatai mennyire aktuálisak ma? Mennyire jellemző a ma emberére az igazságkeresés?*

– Abszolút aktuálisak. Időtlen sorskérdésekről van szó: a ma embere nem kevésbé elveszett, mint a le-

tűnt koroké. Az igazságkeresés kapcsán sem hiszem, hogy a mai emberek összességében rosszabbak vagy jobbak lennének a korábbiaknál. Bár Pascal egyik híres felvetése nagyon idekívánczok. Nevezetesen az, hogy az igazság- vagy istenkeresésnek egyetlen alternatíváját látja: a szórakozást. A szórakozás nála pszichológiai kategória. Nem egyszerűen azt jelenti, amit hagyományosan érteni szokás rajta, hanem mindent, amivel az ember eltereli saját figyelmét a nyomasztó nyomorúságáról. Meglepő lehet, de ilyen értelemben a klasszikus szórakozáson kívül, mint például a táncmulatság, a kártyázás vagy a vadászat, idetartoznak olyasmik is, mint a gürcölés, a háborúzás vagy a tudomány művelése. Pascalnál tehát a szórakozás nem a kikapcsolódás kritikája, hanem egyfajta menekülést, struccpolitikát takar. Az ilyen értelmű szórakozás tekintetében viszont a mai embernek nagyobbak a lehetőségei, így a kísértései is, mint a régieknek.

– *Pascal személyiségében mi az, ami a számodra vonzó, mi a legmeghatározóbb?*

– Pascalt egyfelől körülveszi egy zsenikultusz – nem alaptalanul. Szimpatikus benne, hogy nem szakbarbár módon volt zseniális, hanem rendkívüli érzékenységet mutatott mindenféle rezdülésre. Mondhatni, amihez hozzányúlt, arannyá változott, legyen az matematikai vagy fizikai feladvány, mechanikus számológép megépítése, a tömegközlekedés feltalálása, a teológiai pamflet bevetése vagy a francia irodalmi nyelv megelevenítése. Másfelől – és az előzőek hátterén számomra ez az igazán vonzó a személyiségében – látni engedi a gyengeségeit, a küzdelmeit, a hittel kapcsolatos küszködéseit is. Ám ezzel nem hiteltelelti, hanem ellenkezőleg, még hitelesebbé teszi az istenkeresését.

– *Hogyan ajánlod olvasásra a könyvedet? Hogyan fogjon hozzá egy olvasó, akit érdekel ez a téma?*

– Ne tántorítsa el a komoly műfaj. Említettem már, hogy tartalmában és nyelvezetében is tudományos normáknak kellett megfelelnie. Érdemes kikeresni a hivatkozásokat a forrásirodalomból, vagy párhuzamosan olvasni azokat, hiszen én Pascalt magyarázom, Pascal pedig a Bibliát. Kellő alázattal felajánlom, hogy ha valaki nem ért valamit, akkor keressen meg, próbáljon segíteni az értelmezésben. Ellenvetés esetén is áll az ajánlat. Olyan fajsúlyú kérdésekről van szó, amikkel érdemes tusakodni. Aki vállalja ezt, el fogja kapni a fonál végét, és rádöbben, hogy róla szól minden.

Mi lett volna, ha...

Lehmann Katalin | Fotó: stock.adobe.com

...másképp cselekszem a múltban, és mi lett volna, ha máskor találkozunk? Két klasszikus kérdés, amely két klasszikussá vált filmet idéz fel: Ashton Kutcher és Amy Smart főszereplésével készült *Pillangóhatás* (2004), valamint Sandra Bullock és Keanu Reeves által képernyőre vitt *Ház a tónál* (2006) című filmeket. Bár a hangsúly, a fókusz és a narratíva eltérő, mindkét film azt a kérdést járja körül, hogy mennyire formálhatjuk az életünket a múltbéli döntéseinkkel, és hogy a megfelelő időzítés mennyire meghatározó a kapcsolatokban. Sci-fi és fantasy találkozása: egy tudományos elgondolás az időutazásról szemben egy szimbolikus, romantikus mesével. Spoiler! Mindkét film azt mutatja meg, hogy a szerelem és a szeretet nem egy adott pillanat, hanem egy út. Vagy visszafelé próbálunk menni rajta, és mindent kijavítani, vagy előrehaladunk rajta türelemmel, abban bízva, hogy egyszer megérkezünk egymáshoz.

Úton...

Nem kell ahhoz nagyon filozofikusnak lennünk, hogy belássuk: mindannyiunk életútja más és más. Amíg egyesek egyetlen, viszonylag biztos úton haladnak végig életük során, addig mások számtalan irányban indulnak el, mire – ha egyáltalán – megtalálják a nekik valót. A sok millió út so-

rán pedig ugyanazok a kérdések merülnek fel: Mennyire változtat meg bennünket az út, amit bejárnunk? Jobban számít-e az út, mint a megérkezés? Létezik-e „rossz út”? Az út alakít minket, vagy mi alakítjuk az utunkat? Meddig érdemes visszamenni az úton, hogy kijavítsuk a hibákat? Mi a nehezebb: visszafordulni, vagy kivárni az utat?

A kíváncsiság és a türelem nélkülyözhetetlen üzemanyag az utunk során, a megbékélés képessége pedig az a meghatározó tényező, amely végül eldönti, hogy az út végül felszabadít vagy felemészti bennünket.

Út, idő és szerelem. A következőkben a két sikerfilm rövid bemutatásán keresztül foglalkozom örökérvényű kérdésekkel.

Pillangóhatás

A pillangóhatás, vagyis a „mi lett volna, ha” jelenség azt jelenti, hogy egyetlen kis változtatás az életünkben sorsfordító hatással lehet a későbbi történések alakulására. A kis semmiségnek tűnő dolgok a későbbiekre nézve akár hatalmas jelentőséggel bírhatnak. A pillangóhatás-jelenséget Edward Lorenz amerikai matematikus és meteorológus írta le először az 1960-as években. A pillangóhatás felismerésének jelentősége abban rejlik, hogy olyan bonyolult rendszerek esetében, mint az időjárás vagy a tőzsde, nehéz jóslatokba bocsátkozni, és változásait belátható időn belül megjósolni. A hatás az élet minden területén érvényesül.

Az idő mint trauma

Egyik filmben sincsenek ott a szereplők, ahol szerintük lenniük kellene. A Pillangóhatás című filmben időben, a Ház a tónál című filmben lélekben. Az idő hatása az emberre akár traumatikus is lehet. A nagy sikerű sci-fi/thrillerben az idő egyértelműen egy ellenfél, és az időutazás-képességnek köszönhetően minden beavatkozás csak újabb sebeket okoz. (A szerk.: Mennyit bír el egy átlagos ember?) A sok szenvedés láttán ki kell nyitnunk a szemünket, és rá kell ébrednünk arra, hogy gyakorlatilag nincs egyetlen tökéletes választási lehetőség. Természetesen a film a maga filmes lehetőségeivel dolgozik, és mindent megtesz annak érdekében, hogy lássuk: még olyan fantasztikus képességek birtokában sem, mint az időutazás, változtathatjuk meg tökéletesen ideálisra a múltat. Ami az egyik

embernek tökéletes, a másinak csupán elfogadható, vagy éppen szenvedést okoz.

Ha mindannyian birtokában lennénk az időutazás képességének, valószínűleg mindannyian ugyanarra törekednénk: a saját tökéletességünkre. Ez azonban szükségszerűen ütközne mások elképzelésével. A tökéletesség így nemcsak gyakorlatilag lehetetlen, hanem szükségszerűtlen is.

Az idő mint érzelmi tér

A Ház a tónál című romantikus/fantasyfilmben nincs erőszak, nincs tudatcsere, csak egy lehetetlennek tűnő találkozás. A szerelmi történet azt vizsgálja, hogy mi történik akkor, ha nem a megfelelő időben találkozunk egymással,

„Ha egy pillangó megrebbenti a szárnyát a világ egyik felén, akkor ez akár tornádót is gerjeszthet a világ másik felén.”

(Edward Lorenz matematikus és meteorológus munkája nyomán)

még akkor sem, ha minden más adott lenne. Ismerős probléma lehet mindennapi életünk során.

A filmben a szereplők érzelmileg, intellektuálisan „összeillenek”, mégis időben elcsúszva léteznek. Ez az eltolódás nem látványos trauma, hanem csendes hiány, amely folyamatos feszültséget teremt. A film közben pedig érezhetővé válik: nem elég a kölcsönös vonzalom vagy a megértés, és nem elég „jó helyen” lenni. A megfelelő idő legalább olyan meghatározó, mint maga a kapcsolat. Az idő itt aka-

dály és késleltető erő, ami próbára teszi a szereplők türelmét, kitartását és érzelmi érettségét. A kérdés nem az, hogy összeillenek-e, hanem hogy képesek-e kivárni egymást.

A Ház a tónál arról mesél, hogy mi történik akkor, ha két ember ugyanarra az útra lép, de a körülmények és az élet időzítése nem engedi, hogy egyszerre érkezzenek meg egymáshoz. A fantasy eszközei lehetőséget teremtenek ennek az egész dilemmának a különleges szemléltetésére. Az út sok mindent tartogat a szerelemek számára: csendes várakozást, érést. Sokszor úgy tűnik, nem történik semmi – vagy mégis? A film végére pedig megtudjuk, volt-e értelme az egésznek, a fejlődésnek és a türelemnek. Választ ad arra, vajon érdemes-e lépésről lépésre haladni az úton.

Ilyenek lennénk?

Evan (Pillangóhatás) mindig cselekedni akar, és meg is teszi – gyakran még kaotikusabbá téve ezzel a saját és mások életét. Eközben Kate és Alex (Ház a tónál) inkább kitartanak, várnak, fejlődnek, és így lassan, de biztosan haladnak előre az úton.

Mindenki a saját járásával, tempójával halad az élet útján, legyen az kanyargós, göröngyös vagy választásokkal teli. Egyik pillanatban észrevétlenül haladunk el egymás mellett, majd egy újabb szakaszhoz érve útjaink keresztezik egymást.

A Pillangóhatás a kontrollvágyunkról szól, a Ház a tónál a türelmünkről vagy annak hiányáról. Mindkettő ugyanarra figyelmeztet. Az idő nem csak történik – viszonyunk van hozzá.

Amikor a csend összeköt – a női körök gyógyító ereje

Váczai Gergő | Fotó: Magellán

Van egy tér, ahol nem kell erősnek mutatkozni, ahol a kimondott és kimondatlan érzések is helyet kapnak. A női körök és elvonulások világa ma reneszánszát éli: egyszerre nyújt kapaszkodót a modern élet zajában, és kapcsol vissza ősi, közösségi gyökereinkhez. Olyan nők történeteibe pillanthatunk be, akik a megosztás, a figyelem és a közös jelenlét erejében találnak gyógyulást – legyen szó anyaságról, vesztésről vagy egyszerűen a mindennapok súlyáról.

Nők, akik azért gyűlnek össze, hogy megoszthassák egymással érzéseiket, legyen szó várandósságról, anyaságról vagy éppen a mindennapi kihívásokról. Egy olyan elvonulás intim pillanataiba tekinthetünk be, ahol az előbb felsoroltakkal kapcsolatos elmélkedések, gondolatok nyernek teret. Ilyenkor a meditatív ének, zene is főszerepet kap, amelynek szövege is segíti az elmélyülést. „Simogat, folyó tisztít, tűz égess,

föld gyógyíts, szél simogass.” Dr. Gaál Zsófia Antónia retreatszervező. Az egyébként háziorvosként praktizáló fiatal hölgy amolyan másodhivatásként szervez, készít elő tudatos, időszakos elvonulásokat. A retreat szó egyébként ezt a tevékenységet hivatott kifejezni. „Itt mindig tényleg egy varázslat történik, amikor megnyílnak egyesével a nők ezekben a megosztásokban.” Zágoni Bettina perinatális szakember, Modern

Goddess-alapító szerint a legfontosabb, hogy minden lány, minden nő megtudja, hogy értékes. „Egyre inkább éreztem azt, hogy mekkora ereje van annak, amikor csak mi, nők gyűlünk össze, női témákról tudunk beszélni.” A résztvevők támogatást kapnak és adnak, mindezt egy nyugodt belső térben vagy a természet ölelésében Magyarországon, online vagy elvonulások, táborok keretében külföldön egyaránt.

„Sziaztok! Itt Anett és Zsuzsi, éppen Baliról jelentkezünk be hozzátok.” A női körök nem újkeletűek, ősi gyökerei vannak. A törzsi kultúrákban a nők rendszeresen összegyűltek, hogy megosszák tapasztalataikat, rituálékat végezzenek, támogassák egymást a menstruáció, a szülés és az anyaság időszakában. A női körök ma reneszánszukat élik, teret adnak a kapcsolódásra a modern világ magányosságának érzésében.

Gaál Zsófia Antónia orvos és jógaoktató. Felismerte, hogy a modern nőknek milyen nagy szükségük van a lelassulásra, az elcsendesedésre. „Amikor belemegyünk egy-egy gyakorlatba, ott a csapat ereje segít abban, hogy megtartsuk a csendet, teljesen más egyedül csendben lenni, mint egy csoporton belül.” A testet lelki szinten is vizsgálja és gyógyítja. Programjain arra inspirálja a nőket, hogy kapcsolódjanak saját magukhoz. „A tea része szokott lenni ezeknek, és emellett pedig a resztoratív jóga, amit fülakupunktúrával – ahol stresszkezelős pontokat kezelek –, szoktuk kombinálni.” A resztoratív jóga egy lassú, nyugodt irányzat, amelynek célja a mély testi-lelki regeneráció. Különösen ajánlott stressztoldásra, alvásproblémákra, trauma utáni regenerációra vagy túlterhelt időszakokban a lecsendesítésre, ahogy a teameditáció is. „Leülök a kis teáskannámmal, csészémmel, tealevelekkel, felforralom a vizet, ez is már az egésznek a része, és egyszerűen csak felöntöm a tealeveleket, és kiöntöm a teát a kis csészébe magamnak, saját gyakorlásomban. Ezt így többször is megteszem, tehát több felöntést iszok, és ezzel egyre jobban ki-

nyílnak a tealevelek, és a teának az íze is változik, és én is a saját testemen egyszerűen azt érzem, hogy egyre jobban bele tudok érkezőni tényleg a pillanatba, ebbe a csendbe, ebbe a végtelen egyszerűségbe, de pont annak a szépségére is nyílok meg. Sokan azzal nőttünk fel vagy abban a tudatban, mintha versengenünk kéne egymással, vagy hogyha az egyikünk sikeres, akkor a másik nem lehet az, hasonlítgatjuk egymáshoz magunkat. Szerintem nagyon sok nőnek vannak ilyen sebei, és mintha ez most lassan kezdene megváltozni. Ezekben a körökben látom azt, hogy mennyire gyógyító tud lenni megint egy ilyen nagyon egyszerű dolog, hogyha megosztjuk akár a sikereinket, akár a nehézségeinket, ha látjuk és érezzük, hogy nem egyedül vagyunk mindenben.”

„Együtt ébresszük a nők körét.” Ez már egy másik kapcsolódás, az erdőben zajlik. Itt szülés előtt álló nők beszélgetnek, és készülnek nőtársaikkal együtt gyermekük világra hozatalára. „A szülésre bocsátó ünnepek olyan ünnepek, amikor az édesanyák, akik részt vesznek, akik még magukban hordozzák a gyermeküket, megértik azt, hogy ők egy másik minőségbe lépnek.” Zágoni Bettina hangsúlyozta, hogy a legfontosabb, hogy kísérjék a leendő édesanyákat az előttük álló úton. „Mi szeretetet és támogatást adunk, emlékeztetjük arra a sok erőre, ami benne van, arra a sok jószágra, hogy olyan ritkán kapunk ekkora figyelmet az életünkben.” Virágokkal és gyertyákkal veszik körbe magukat, pozitív megerősítésekkel ünneplik, hogy egy új életszakaszba lépnek. „Amit a legtöbb nő hiányol a várandósgondozásban az az, hogy a

lelkével is foglalkozzanak, hogy ő foglalkozhasson a lelkével. Ezek a megerősítések pont ehhez adnak ilyen kis rítusokat, hogy minden nap húzhatsz, hogy kiteheted azt, amire leginkább szükséged van. Nemcsak hogy otthon elkísérik a nőket, hanem amikor bemennek sokszor egy intézménybe – ma húsz intézményben vannak kint ezek a képek –, akkor ott is találkoznak vele. Ezáltal megteremtődik egy kapcsolat az otthon és az intézmény között itt bennem.”

De nemcsak személyesen, hanem az online térnek köszönhetően ma már bárki és bárholnan bekapcsolódhat egy támogató közösségbe. De napokra vagy akár hetekre is van lehetőség kiszakadni a mindennapokból, külföldi, kizárólag nőknek szóló elvonulásokon. Lukács Zsuzsanna, a Divine Souls' Mission alapítója Baliról jelentkezett be, hogy elvonulásainak legfontosabb célját és persze azok helyszínének jelentőségét ossza meg velünk. „Azért választottuk Ázsiát a táboraink helyszínéül, mert szeretünk volna visszaadni azokat a tanításokat, amik minket leginkább megérintettek az útjaink során. A táboraink mindig egy szakrális térnek a megnyitásával kezdődnek, aminek részei a jógaórák, a légyógyakorlatok, a meditációk, a különböző ceremóniák és rituálék, amivel egyben nemcsak a test érkezik meg, hanem a lélek és a szándék is irányba kerül.”

A női körök, az elvonulások menedéket adó szigetek lehetnek, ahol elcsendesedve kapunk és adunk is egyaránt. Mert megosztani, meghallgatni és jelen lenni – sok nőnek épp ezek azok, amikre igazán és a legnagyobb szüksége van.

A te köröd!

Cselenkó Erika | Fotó: Juhász Luca

A fizika körbeszövi az életünket. Ott van a biciklizésben, a reggelikészítésben, a csocsózásban, de még az öltözködésben is. Nem száraz képletekben, hanem logikus, egymásra épülő rendszerekben. Ez az élményközpontú ismeretátadás az Atomenergetikai Múzeum egyik fő missziója, a Teller Ede vetélkedő pedig ennek a törekvésnek a zászlóshajója.

2026-ban már 10. alkalommal szervezi meg az Atomenergetikai Múzeum (AEM) a Teller Ede vetélkedőt. Első alkalommal 2016-ban a Társadalmi Ellenőrző, Információs és Településfejlesztési Társulás (TEIT) településeinek általános iskolái számára rendezték meg a vetélkedőt, amely egyaránt épült a fizikaórák ismereteire és a múzeum kiállításának anyagára. A környék 8 iskolájából 3 fős csapatok érkeztek a versenyre. A következő három évben hasonló formában zajlott a vetélkedő, mindig egy-egy adott

témát állítva a középpontba. A cél az volt, hogy a csapatok saját kutatásaik és megfigyeléseik alapján találják meg az összefüggéseket, amelyeket modern eszközökkel, akár videóformában is feldolgozhattak.

Aztán eljött 2020, és a hagyományos vetélkedő megszervezésére nem volt lehetőség, helyette egyéni, online versenyt hirdetett az Atomenergetikai Múzeum, melybe az ország bármely pontjáról, minden általános iskolás bekapcsolódhatott. 2021-ben szintén

online formában zajlott a verseny. A következő három évben párhuzamosan rendezte meg a múzeum a helyszíni csapatversenyt, valamint az egyéni online formátumot is.

A vetélkedő történetét végignézve, igazán örömmel tölti el a szervezők szívét, amikor a résztvevők között visszatérő diákokra bukkannak, vagy amikor úgy távoznak a versenyről a tanulók, hogy jövőre biztosan jönnek. Külön büszkeség, hogy van olyan tanuló, aki az itteni eredményes szereplés után,

az újonnan felfedezett élmény hatására műszaki pályát választott, vagy aki önbizalmat kapva, több természettudományos versenyen sikeresen szerepelt.

2026 áprilisában és májusában immár a Teller Ede vetélkedő 10. csapatversenyét és 7. online, egyéni megmérettetését bonyolítja le az AEM. A dél-dunántúli régióbeli technikumok és gimnáziumok a háromfordulós csapatversenyen mutatják meg a tudásukat. Az online formátumnak köszönhetően országsszerte bármelyik általános iskola 7-8. osztályos tanulója részt vehet az egyéni megmérettetésen. A vetélkedő kerek évfordulójához kapcsolódva az idei téma:

Ez a te köröd!

Az első fordulón már túl is vannak a jelentkezők, itt egy rövid videót kellett készíteniük, amelyben a kérekpározáshoz vagy a rollerezéshez kapcsolódó fizikai jelenséget mutattak be. Itt volt a lehetőség, hogy a diákok megfigyeljenek, elmagyarázzanak és kipróbáljanak jelenségeket – és megmutassák, mennyire kreatívan tudnak elmerülni a fizika világában. A második és harmadik forduló májusban zajlik majd, ahol a természettudományokra és a logikus gondolkodásra építő feladatokkal kerülnek szembe a jelentkezők. A vetélkedő célja, hogy a versenyzők a hétköznapi élet jelenségein keresztül fedezzék fel, hogyan működik a fizika a mindennapokban, és élményszerű módon mélyítsék el tudásukat.

Ez nem az a vetélkedő, ahol „be-magolod, és kész”. Itt gondolkodni kell. Meg alkotni.

Ha valaki szereti a kihívásokat vagy a kreatív feladatokat, akkor ez a verseny neki való.

És a vetélkedő végére az is kiderül: ez most kinek a köre.

Kerek a világ...

Czibuláné Mayer Szilvia

Egyszer volt, hol nem volt, ahonnan a Mese útra kelt, szárnyra kapott, messze szállt, szívek mélyén otthont talált. Nem tegnap volt, nem is holnap, ezer szó ma hívja, mi fontos volt egykor, és bennünk élt, fényként gyúljon újra.

Gyermeket, felnőttet tanít csendesen, ha az ember egy mesében, teljes szívével veszik el.

Hisz egy történet, nem csak múltat őriz, a jelen kérdéseire is választ kínál, és gyógyír.

Hidat verve értéket ment múlt és jelen között, ami idők múltán is élő és örök.

Ma, mikor a zajban felfogni mindent oly nehéz, mikor feszültséggel teli minden emberi kéz,

Most különösen fontos a mese szava, mely békét ad akkor is, ha épp zaklatott a haza.

Egy belső tér, hol megpihen a lélek, hol a történetek igazi értelmet remélnek,

S azt súgják halkán már a pici gyermeknek: a rossz nem örök, és a jó is győzhet benned.

Nem csak kicsiknek szól a dal, felnőtt szívét éppúgy megvigasztal,

A gyermekeknek, külön kincs e szó: Mese! Képzletük, világuk kitarul vele.

Az igazság értelmet nyer, nem marad rejtve semmi, és a végén a jutalmát a jó megérdemli.

Megtanulják, mi helyes és mi nem, hogyan döntsenek majd az élet helyzeteiben,

Példát kapnak a hősök útján át, hogyan válhatnak az életben bátrabbá.

A mesélés közös élmény, kapocs és erős, szülő és gyermek közt egy láthatatlan erő,

Együtt nevetnek, együtt élnek át a csodát, s ez a kötelék elkíséri őket életútjukon át.

- Anyaaa, mesélj, kérlek! Ugye mondasz esti mesét! Sajnos nekem ez már mind csak kedves emlék!

Mesélni fontos egy szülőnek, hisz ez sokkal több, mint szó, ez a felnőttvilágba lelki útravaló.

Segít elűzni bánatot, félelmet, mely nem szégyen, csak útitárs - ki melléd szegődhet,

Mert a valóság terhét is el lehet bírni, ha tudunk a földről felállva mindörökké hinni.

Egy zengő, kerek, Négyzetletű erdő, „Dömdö-dömdödöm” - hallik -, és a világ máris rendbe jó,

Hol ott él a sok mesehős, régi és új, hol e mondatokat már mindenki kívülről fúj:

„MZ/X” - és török az ablak, „Felnőttél, Vuk, már a magad ura vagy!”

„A horgászdő az horgászdő!” - szól a bölcs pecás, mások azt suttojják: „Így kerek e világ!”

„Kérem a következőt!” - kiált a doktor, s Ursula kezében csattog már a fogsor.

„A maffia nem felejt!” - nevetve remegünk, ám minden szó mögé tanulságot sejtünk.

Ahol ott jár Lúdas Matyi büszkén, bátran, peckesen, és kiáltja: „Háromszor verem vissza ezt kenden!”

Hol megtanuljuk, többet ésszel, mint erővel, mert hiába ugat Frakk, és ő az erősebb -

A házból mégis halk hang száll az égig: „Csak okosan, cicuskáim!” - szól Irma néni.

Mert a mese a tudásra nyíló ajtó, melyen át a való világ jobban lesz látható,

Ahol Mazsola kedvesen gagyogja: Tartsunk össze, mint a krumplifőzelék! - mondja,

Hol égig ér a fa, három a kívánság, hol mindig igazmondó Mátyás, a király és Vízipók is Nünükével kéz a kézben jár.

„Csokoládét kérek, kereket, laposat” - ahogy a világ is sokféle, Pom Pom sem válogat,

„Lehetnék paróka, papucs vagy sapka!” - szól álmodón, ám minden reggel Picur fején landol megnyugvón.

Ahol a képzelet szabad, és bennünk él tovább, ahol „Szerencséd, hogy öreganyádnak szólítottál!”

Szelek szárnyán, kalandok hátán vitorláz egy egér, ahol Anna, Peti és a villamos is velünk nyugovóra tér.

„Én vagyok a híres egyfejű!” - szól Süsü, a furcsa lény, mert nem a külső számít, hanem a remény,

Hol a szeretet az a kincs, amit, ha osztogatsz, minél többet adsz, úgy leszel gazdagabb.

Móra Ferentől tanul a mai kor, mit Kincskereső kisködmönben olvastál egykor:

Hogy a szív gazdagsága a legnagyobb erő, mely túlél minden vihart, ha a sötét eljő.

Mesemondóink keze legyen áldott: Benedek Elek és Illyés Gyula, ki népmeséket adott, Csukás István, ki Süsüt álmodott,

Bálint Ágnes, ki Mazsolát adta szívünknek, és Lázár Ervin is oka derűinknek,

Bartos Erika, Lackfi János, Varró Dániel és Marék Veronika, e fényt mind halálával őrzik ma.

Olvasva álmodni ott, hol a madár sem jár, fontos most, mikor a világ különösképp zajos.

Ilyenkor kell igazán egy szép szó, egy halk történet, hol egy mesélő folyó tükrében megpihen a lélek.

Mert felnőttként is visszavágyunk a gyermeki csodákba, hogy erőt merítsünk este, ha testünk megpihen az ágyban.

A mese megmutatja: a sötétség nem végleges, hisz minden út végén ott a fény, a derű és a győztes.

És e győztes mi magunk leszünk, ha hűen és eléggé önmagunkban hiszünk.

Minden jó, ha vége jó - zárul e mese, itt a vége, fuss el véle” - suttogom neked,

S ki nem hiszi, járjon utána, de csendben! Hisz e mesével a világ ma újra kerek lett bennem.

Löszfal szépe

Türkiz színek szivárványa, meredek falak királya,
Hosszú füttye messze hallik, Pakson a Dunáig hallatszik.
Kedvence a napsütés, gyönyörű kék, tiszta ég,
Ilyenkor a színes szárnyát mint vitorlát, feszíti át.
Kora reggel felröppen, és egész nap szüntelen
Szeli-szeli a tiszta eget, fák ágán csak néha pihen,
Csapatokba járnak sokan, löszfal fölött minduntalan.

Így volt egy május délután, mikor egy gyurgyalag nagyot kiált:
„Fütty, gurgula, napsütés, hol a párom, az a szép?
Fogtam neki szöcskét, legyet, szép asszonyok, ide gyertek!”
Rá is talált a párjára, s szivárvány színű ruhája
Csak úgy fénylett, ragyogott, a nász napján csillogott.

Jó pár hét elteltével, hosszú munka erejével
Elkészült a löszlakás, mit a két hosszú csőr csak ás,
Ásott, vásott, dolgozott, s méterek alatt sem kopott.
Vékony, hosszú alagút s a végén egy kicsi lyuk,
Icipici löszlakás, meleg fészek, puha vár.
Telis-tele szöszmösökkel, sok kutya- és macskaszőrrel,
Pihe-puha madártollal, fiókáknak meleg ágygal.

Várva várják már a költést, fiókáik éledését,
De ekkor a nyár közepén, nagy ház épül löszfal mentén.
Húzzák fel a falakat, ember épít, magasat.
Pince, földszint, emelet, nyár végére kész lehet,
A madárpár nagyon izgul, hallják a zajt, torkuk szorul.
Nincs sok hátra, talán pár hét, és kibújjik a kis nép,
Ha van egy kis szerencsájük, a felső szint még meg nem épül,
Míg a kicsik kopogtatnak, s tojásnéjből ki nem bújnak.

Egyszer aztán, nyári reggel, dolgozik gép, traktor, ember.
Madár papa magasan száll, alig hiszi, mit fentről lát.
Hosszú füttye messze hallik, Pakson a Dunáig hallatszik,
Hisz kibújt a sok színes csőrös, kék, sárga, zöld meg vörös,
Most már együtt van a család, löszfal fölé messze elszáll.
Jövőre már mennek tova, oda, hol nincs embernek nyoma...

Első sor, balról jobbra: Fenes Marianna, Szili-Rémik Andrea, Puch Anikó, Petrik Annamária

Második sor, balról jobbra: Hederics László, Győrfi Gábor, Szakály Viktor, Mácsai Zoltán, Lőkös Gábor, Berecz István

Csapatként gondolkodni, együtt fejlődni

Keresztes Julianna | Fotó: Juhász Luca

Hogyan válik az együttműködés valódi értéké a mindennapi munkában?

Egy jól működő csapat sikere ritkán látványos egyetlen pillanatban – sokkal inkább a mindennapok apró, következetes döntéseiben válik érezhetővé. Abban, ahogyan a feladatok gazdára találnak, ahogy a kollégák egymáshoz fordulnak kérdéseikkel, vagy ahogyan egy-egy probléma megoldása közös gondolkodás eredményeként születik meg. A Nukleáris és Konfigurációkezelési Főosztály Adatgazdálkodási Osztály bemutatott csapatánál az együttműködés nem kényszer, hanem tudatosan formált működési elv, amely szakmailag és emberileg is stabil alapot teremt.

Világos feladatok, közös felelősség

A csapat működésének egyik legfontosabb alapja az átlátható munkaszervezés. A feladatok kijelölése, prioritizálása és nyomon követése világos rend szerint történik, ami nemcsak hatékonyságot, hanem kiszámíthatóságot is teremt. Petrik Annamária Erzsébet csoportvezető szerint ennek különösen nagy jelentősége van egy olyan területen, ahol az egyes részfeladatok szorosan egymásra épülnek.

„Fontos, hogy egy feladatnak mindig legyen felelőse, ugyanakkor mindenki lássa a teljes folyamatot is. Így nem elszigetelten dolgozunk, hanem valódi csapatként.”

Lőkös Gábor szerint a csapat működésének egyik alapja az átlátható munkaszervezés és a közös felelősségvállalás. A feladatok kijelölése nem kizárólag vezetői döntés, hanem a csapattagokkal egyeztetve történik figyelembe véve az aktuális feladatokat, a határidőket és az egyéni leterheltséget.

„Fontos, hogy mindenki pontosan tudja, miért felel, miközben a döntések közösek” – fogalmaz, hozzátéve, hogy ez a szemlélet nemcsak a hatékonyságot növeli, hanem biztonságot is ad a mindennapi munkavégzéshez.

A koordinációban kulcsszerepet játszik Szili-Rémik Andrea és Győrfi Gábor, akik szerint a rendszeres egyeztetések és a közösen használt eszközök segítenek abban, hogy a csapat rugalmasan tudjon reagálni a változó igényekre, miközben a minőség is megmarad.

„Ha mindenki ugyanazt az információt látja a feladatkezelőben, akkor sok félreértés megelőzhető. Ez nem pluszadminisztráció, hanem befektetés.”

Kommunikáció, ami előrevisz

A csapat tagjai egybehangzón állítják: a jó együttműködés alapja a nyílt és őszinte kommunikáció. Berecz István CAD-mérnök szerint teljesen természetes, hogy a kollégák egymáshoz fordulnak kérdéseikkel, akár kisebb bizonytalanság esetén is.

Puch Anikó

„A konzultáció nálunk nem külön esemény, hanem a munkavégzés része. Ha valamit nem látunk tisztán, közösen átgondoljuk.”

A szakmai viták sem kerülendő helyzetek, sőt. Mácsai Zoltán műszaki szakértő úgy látja, ezek a beszélgetések segítenek abban, hogy a végső megoldás valóban megalapozott legyen.

„A véleménykülönbségek nem személyesek. A cél mindig az, hogy jobb megoldás szülessen.”

Lőkös Gábor kiemeli, hogy a feladatok követését és a közös munkát egységes digitális eszközök támogatják a csapatban. Saját fejlesztésű, APEX-keretrendszerre épülő alkalmazásokat használnak, amelyek átláthatóvá teszik a folyamatokat, míg a napi kommunikáció elsődleges csatornája a Microsoft Teams.

A visszajelzések kultúrája szintén meghatározó a működésükben: a szakmai kérdések nyíltan megbeszélhetők, a konstruktív kritikát pedig a fejlődés természetes eszközeként kezelik. „A viták nem problémát jelentenek, hanem lehetőséget arra, hogy jobb megoldások szülessenek” – teszi hozzá a csoportvezető.

Jó példája az együttműködésnek a munkairányítási KPI-khez és ePM-mutatókhoz kapcsolódó riportok

kialakítása, ahol az üzleti igények feltérképezésétől az adatmodellezésen és riportkészítésen át egészen az oktatásig minden feladat világosan elkülönült, mégis szorosan egymásra épült.

Különböző tapasztalatok, azonos irány

A tapasztaltabb kollégák számára a csapatmunka nemcsak a szakmai tudás megosztását jelenti, hanem azt is, hogy az egyes feladatok mögötti összefüggések mindenki számára érthetővé váljanak. Hederics László műszaki szakértő szerint a közös gondolkodás különösen akkor fontos, amikor összetettebb szakmai kérdések merülnek fel.

„A munkánk során sok apró részlet áll össze egy működő egésszé. Ha ezeket megosztjuk egymással, nemcsak gyorsabban haladunk, hanem kevesebb hiba is csúszik a folyamatba. A csapat ettől lesz igazán erős.”

Megfogalmazása jól mutatja azt a szemléletet, amelyben a szakmai tapasztalat nem lezár, hanem irányt mutat, és támogatja a közös fejlődést.

A tapasztalt szakemberek szerepe nemcsak a szakmai tudás átadásában jelenik meg, hanem abban is, ahogyan a csapat együtt gondolkodik egy-egy összetettebb kérdésen. Szakály Viktor műszaki szakértő szerint a hatékony csapatmunka alapja a kölcsönös nyitottság és a közös felelősségvállalás.

„A feladataink sokszor egymásra épülnek, ezért fontos, hogy ne csak a saját részünket lássuk, hanem az egész folyamatot. Akkor működik igazán jól a csapat, ha merünk kérdezni, és időt szánunk arra, hogy megértsük egymás munkáját.”

Megközelítése jól tükrözi azt a szemléletet, amely a csapat egé-

szére jellemző: a szakmai tapasztalat nem elválaszt, hanem összeköt, és teret ad a közös tanulásnak.

Faragó Norbert gyakornok szerint a beilleszkedését nagyban segítette a nyitott légkör.

„Nem éreztem, hogy terhet jelentenek a kérdéseim. Inkább ösztö-

számíthatnak egymásra akkor is, ha váratlan helyzetek adódnak.

„Ha valaki nehezebb időszakon megy keresztül, a többiek természetesen segítenek. Ez nem kimondott szabály, hanem belső igény.”

Fenes Marianna számára ez a hozzáállás különösen fontos volt az első

Faragó Norbert

nöztek arra, hogy gondolkodjak és kérdezzek.”

Hasonló tapasztalatokat oszt meg Magyarcsik Dávid is, aki szerint a tanulás így nem elszigetelt folyamat, hanem a mindennapi munka része.

Biztonságos szakmai közeg

Az együttműködés nemcsak szakmai, hanem emberi szinten is megmutatkozik. Szili-Rémik Andrea műszaki szakértő szerint a csapat tagjai

időszakban.

„Új kollégaként gyorsan azt éreztem, hogy itt lehet kérdezni, és senki nem érzi ezt időpazarlásnak.”

A biztonságos szakmai közeg nem csupán azt jelenti, hogy a kollégák segítenek egymásnak a feladatok megoldásában, hanem azt is, hogy mernek kérdezni, visszajelezni és akár hibázni is. A csapat működésében a hibák nem elhallgatott kudarcok, hanem olyan tapasztalatok, amelyekből közösen lehet tanulni.

Ez a hozzáállás csökkenti a feszültséget, és hozzájárul ahhoz, hogy a döntések átgondoltan, nem pedig sietségből szülessenek meg.

A támogató légkör különösen fontos akkor, amikor új feladatok vagy váratlan helyzetek adódnak. Ilyenkor nem az egyéni felelősség áthárítása kerül előtérbe, hanem a közös megoldáskeresés. Ez a fajta szakmai biztonság hosszú távon nemcsak a hatékonyságot növeli, hanem erősíti a csapat kohézióját és a munkavégzés iránti elköteleződést is.

Vezetői háttér és iránymutatás

A csapat működésében meghatározó a vezetői szemlélet is. Puch Anikó osztályvezető szerint a jó csapatmunka alapja a bizalom és a felelősség egyensúlya.

„A kollégáknak tudniuk kell, merre tartunk, de azt is érezniük kell, hogy van mozgásterük. Ettől válnak igazán elkötelezetté.”

A vezetői jelenlét nemcsak a döntésekben, hanem a mindennapi működés támogatásában is megmutatkozik. A csapat tagjai számára fontos, hogy a vezetés világos irányt adjon, ugyanakkor teret hagyjon az önálló gondolkodásnak és a szakmai felelősségvállalásnak. Ez a kettősség – az iránymutatás és a bizalom egyensúlya – hozzájárul ahhoz, hogy a kollégák magukénak érezzék a feladatokat, és aktívan részt vegyenek a folyamatok alakításában.

A vezetői visszajelzések nem elszigetelt alkalmakhoz kötődnek, hanem folyamatos párbeszéd részei. Ez segíti azt is, hogy a csapat időben reagáljon az új kihívásokra, és a változások ne bizonytalanságot, hanem fejlődési lehetőséget jelentsenek. A stabil vezetői háttér így

nemcsak keretet ad, hanem biztonságot is teremt a mindennapi munkavégzéshez.

Együttműködés hosszú távon

Az Adatgazdálkodási Osztály csapatának mindennapi működése

hoznak létre, ahol a tudás nem elszigetelten, hanem megosztva érték. A csapat tagjai nemcsak végrehajtják a feladatokat, hanem értik is az összefüggéseket, és felelősséget vállalnak a közös eredményekért. Ez a fajta együttműködés nemcsak hatékonyabb munkavégzést tesz

Magyarcsik Dávid

jól mutatja, hogy a csapatmunka nem egyszeri siker receptje, hanem tudatosan épített, hosszú távon fenntartható működési forma. Az együttműködés itt nem kampányszerűen jelenik meg, hanem természetes része a munkának: a közös gondolkodásnak, a döntések előkészítésének és a felelősségvállalásnak egyaránt.

A világos szerepek, az egymásra épülő feladatok és a nyílt kommunikáció olyan szakmai közösséget

lehetővé, hanem kiszámítható, biztonságos és támogató környezetet is teremt.

Ebben a közegben a fejlődés közös ügy: tanulás egymástól, odafigyelés egymásra és a közös cél szem előtt tartása. Az ilyen csapatok ereje nem a látványos pillanatokban, hanem a mindennapok következetes együttműködésében mutatkozik meg – abban a háttérmunkában, amely hosszú távon is megbízható alapot ad a közös sikerekhez.

Telepítik az atomerőmű-építést kiszolgáló toronydarukat

Paks II. Zrt. | Fotó: Paks II. Zrt.

Már a paksi lakótelepről is látni az 5. blokk munkagödrének északi oldalán felépült toronydarut, ami az első a több tucat ilyen emelőszerkezet sorában.

A Paksi Atomerőmű 5. blokkjának szekciókra osztott munkagödében párhuzamosan zajlanak az egymásra épülő munkafolyamatok, amelyek végén speciális betonnal öntik ki a nukleáris sziget alaplemezének egy-egy „szele-

tét”. Ahogy egyre jobban megtelik a munkagödör, az építkezést már nem lehet autódarukkal kiszolgálni, ezért ütemterv szerint elindult az első toronydaruk összeszerelése. A gépeket az építkezés fázisaihoz igazodva telepítik, mondta el Slihoczki Sándor. A Paks II. Zrt. emeléstechológiai szakterületének vezetőjétől megtudtuk, hogy az egyenként 40 tonna teherbírású, Zoomlion gyártmányú szerkezeteket koráb-

ban elemenként szállították Paksra, most pedig stabil, egyenként mintegy 300 köbméter beton felhasználásával készült talapzatra építik fel őket a szakemberek.

A 64 méter horogszintű, 350 tonnás emelőgép összeszerelése önmagában is különleges, látványos művelet: először autódaru segítségével összeállítják működőképes állapotra – vagyis megépül a daru törzse szerelési magasságig, felkerül a gép, a gépészeti és vil-

lamos elemek, az ellensúly és a fülke –, majd a toronydarú ön magát építi tovább a kívánt magasságig egy ún. kúsztatómű segítségével.

A projekt előrehaladásával a kivitelezés számos darú és egyéb szállítóeszközök összehangolt munkáját követeli meg. Impozáns, nagy precizitást igénylő emelési művelet lesz majd a reaktortartály beszállítása és behelyezése az előkészített fogadótérbe. A konténment építési munkálataihoz, valamint a fővíz kör elemeinek beemeléséhez a tekintélyes teherbírású Liebherr LR 11350 típusú emelőgépet használják majd.

Különleges emelőgépekre nem csak az építkezés idején lesz szükség a Paks II. Atomerőműben: emelőgépek mozgatják majd többek között a friss és a kiegészítő üzemanyagot tartalmazó konténereket, az erőmű be-

rendezéseinek karbantartásához szükséges részegységeket, alkatrészeket, szerszámokat és esetenként a karbantartó személyzetet

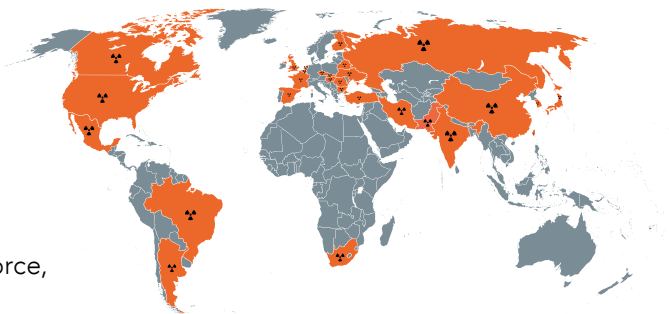

is. Az összes alkalmazott emelőgép közül a legkülönlegesebb a konténmentben végrehajtandó anyagmozgatási feladatokat végző polárdarú. A 400 tonna saját tömegű berendezés négy emelőművel rendelkezik majd: egy 360 tonna, egy 60 tonna és két 5 tonna teherbírásával. Konstrukciójának legérdekesebb része az, hogy 41,5 méter átmérőjű körpályán mozog. Összehasonlításként: a Paksi Atomerőmű reaktorcsarnoki, 250 tonna teherbírású darúja 36 méteres nyomtávú és 280 tonna saját tömegű.

A nukleáris szigeten kívül használt emelőgépek közül figyelemre méltó a turbinacsarnok darúja, amely két főtartós híddarú, három emelőművel, ezek teherbírása 350 tonna, 40 tonna és 6,3 tonna. A darut a fesztáv, vagyis a két darupálya közötti távolság teszi igazán egyedivé, ami 56 méter. Ilyen nagy teherbírású párosított jelentős fesztávval Magyarországon nem üzemel híddarú.

Atomenergia a nagyvilágban

Szerbin Pável | Fotó: OpenStar, Wendy Day–US Air Force, Preussen Elektra, NuScale, NAC International

Új-zélandi dipólus fúziós reaktor

Az új-zélandi székhelyű fúziós energiával foglalkozó OpenStar Technologies startup bejelentette, hogy a világon elsőként hoz létre és tart fenn plazmát lebegő dipólusreaktor segítségével.

A „hagyományos” fúziós berendezések – mint például a tokamakok és sztellarátorok – több szupravezető mágnessel rendelkeznek, amelyek komplex mágneses teret hoznak létre. Ezzel szemben a lebegő dipólusreaktor egyetlen mágneset használ a plazma sokkal egyszerűbb konfigurációban történő megtartására. A gép szívében egy erős mágnes található, amely szabadon lebeg egy vákuumkamrában, amelyet egy másik, felette lévő mágnes tart a helyén. A lebegő mágnes a plazmát maga körül tartja, tehát semmilyen tartószerkezet nem zavarja a túlhevített gázt. Ezáltal a kialakítás potenciálisan egyszerűbb, olcsóbb és könnyebben karbantartható, mint a hagyományos fúziós berendezésekben.

Mikroreaktor szállítása légi úton

Az amerikai légierő teherszállító repülőgépén kipróbálták egy Valar Atomics mikroreaktor szállítását Kaliforniából Utahba, majd végül a Utah San Rafael Energialaborban fogják tesztelni és értékelni.

Az 5 MW-os Ward250 reaktort – nukleáris üzemanyag nélkül – február 15-én egy C-17 Globemaster III repülőgépre rakták a kaliforniai March Tartalék Légibázi-

A mikroreaktort a repülőgép törzsébe helyezik

son, és az utahi Hill Légibázisra repítették. A repülésen részt vett Chris Wright energiaügyi miniszter és Michael Duffey beszerzésért és fenntartásért felelős védelmi államtitkár-helyettes is. A Windlord hadműveletnek elnevezett légi szállítás célja az volt, hogy bemutassa a nukleáris energiaforrás gyors katonai és polgári felhasználásra való telepítésének lehetőségét.

AP1000 képzési központ nyílt Madridban

A Westinghouse megnyitotta 1 : 1 méretű blokkvezénylő-szimulátorát az új AP1000 Képzőakadémián Spanyolországban, miközben a vállalat 14 vagy több blokk európai építésére készül az elkövetkező években.

A szimulátor lehetővé teszi a blokkoperátorok képzését egy olyan környezetben, amely pontosan megegyezik azzal az AP1000 blokkvezénylővel, amelyben a jövőben dolgoznak majd.

Eltávolították az üzemanyagot egy leállított német erőműből

A brokdorfi atomerőmű tárolómedencéjében található összes kiégett nukleáris üzemanyag-kazettát átszállították egy helyszíni ideiglenes tárolóba, így az erőmű a leszerelés második fázisába léphetett – jelentette be a PreussenElektra.

Az 1410 MWe teljesítményű nyomottvizes reaktort 2021. december 31-én állították le politikai döntés következtében. A PreussenElektra – az E.ON Group leányvállalata – 2017-ben nyújtott be kérelmet az erőmű leszerelésére.

Az utolsó használt fűtőelemeket tartalmazó CASTOR-konténer

A nukleáris energia van a központban Franciaország legújabb energiastratégiájában

A francia kormány nyilvánosságra hozta a harmadik energiaprogramot, amely meghatározza az ország energiastratégiáját a 2026–2035 közötti időszakra, és előírja az új atomreaktor építését, valamint az ország meglévő nukleáris flottájának üzemidő-hosszabbítását. A stratégia nem jogszabály, hanem a következő évtizedben követendő energiapolitikai irányt mutatja be. Két fő célja van: az ország fosszilis tüzelőanyag-fogyasztásának csökkentése, valamint a világos, méltányos és fenntartható energiaátmenet biztosítása.

Végleges döntés a román SMR-projektről

A román nukleáris üzemeltető, a Nuclearelectrica részvényesei jóváhagyták a doicești kis moduláris

NuScale SMR-erőmű látványterve

reaktor projektjének végleges beruházási döntését. Románia SMR-projektje 462 MWe beépített kapacitás elérését célozza, NuScale-technológiát használva hat modulal – mindegyik 77 MWe beépített kapacitással. A projekt a becslések szerint közel 200 állandó munkahelyet, 1500 építőipari és 2300 gyártási és alkatrész-összeszerelési munkahelyet, valamint létesítményüzemeltetési és karbantartási munkahelyeket teremt a létesítmény 60 éves élettartama alatt.

Dilemmában az USA – a kiegészítő üzemanyag végleges elhelyezése vagy újrafeldolgozás?

A Nuclear Scaling Initiative szerint a használt nukleáris fűtőelemek végleges elhelyezése mélységi geológiai tárolókban az Egyesült Államokban a legbiztonságosabb, legbiztosabb és legolcsóbb megoldás az ország számára. Steve Comello, az NSI ügyvezető igazgatója elmondta: „A mai újrafeldolgozási technológiák gazdaságilag nem életképesek, biztonsági és hulladékkezelési kockázatot jelentenek.”

Egy száraz technológiával működő kiegészítőüzemanyag-tároló létesítmény

Ugyanakkor az Egyesült Államok Energiaügyi Minisztériumának Atomenergia-hivatala több mint 19 millió USD-t ítélt meg öt amerikai vállalatnak kiegészítő nukleáris üzemanyag újrahasznosítási technológiáinak kutatására és fejlesztésére. Az Energiaügyi Minisztérium megjegyezte, hogy az Egyesült Államokban felhasznált nukleáris üzemanyagban rejlő potenciális energia csak kevesebb mint 5%-át nyerik ki öt év reaktorban történő üzemeltetés során. A minisztérium szerint az újrahasznosítás 95%-kal növelheti az erőforrás-kihasználást, 90%-kal csökkentheti a hulladékot, és kevesebb urán kell az atomreaktorok üzemeltetéséhez, továbbá lehetővé válik az értékes radioizotópok kinyerése orvosi, ipari és védelmi célokra.

Szabadesés

Antus Mária | Fotó: saját archívum, Antus Mária

Schreiner Péter 1986 júliusában került a Paksi Atomerőmű. Zrt.-hez. A Reaktorosztályon gépészként műszakas munkarendben dolgozott. 2004-ben a főgépészi munkakör betöltéséhez szükséges tanfolyamok sikeres elvégzése után e munkakörben teljesítette a rábízott feladatokat. 37 év erőműben eltöltött munka után 2023. június 10-én vonult nyugdíjba.

– *Hogyan telnek most a mindennapjaid a nyugdíjba vonulásod óta?*

– Könnyen megszoktam az átállást, a lelassulást. Nem hiányzik a pörgés, ezt biztos ki merem jelenteni. Ma már tudom, tapasztalom és élem, hogy milyen jó érzés, így hamar megbarátkoztam vele. Szerettem bemenni, és nemcsak

bemenni, hanem a rám bízott feladatokat is örömmel végeztem. Elmondhatom, hogy igazán remek, összetartó közösség vett körül. Volt olyan, hogy a műszakas etap letétele után az egész csapattal lementünk Füredre pár napra vitorlázni. A következő műszakkezdésig élveztük a Balaton nyújtotta örömeket, a napsütést,

a vizet, a szelet, a gondtalanul együtt töltött vidám perceket. A mai napig is egy-két kollégával tartjuk a kapcsolatot, olykor összeszefutunk. Nyugdíjba vonulásom alkalmából egy élményajándékot kaptam tőlük, ez pedig egy ejtőernyős tandemugrás volt. A helyszínen megkaptam a megfelelő eligazítást, a fontos tudnivalókat

arról, hogy mi is fog történni, amikor elérjük az ugráshoz szükséges 4200 m magasságot, mely 15-20 percet vett igénybe. A repülési idő alatt megcsodálhattam az alattunk elterülő tájat, a habos felhőket, de ugyanakkor már tűkön ülve vártam, hogy fölérjünk és ugorjunk végre. Az oktatóhoz hevederekkel rögzítve történt maga az ugrás. Rövid ideig szabadesésben zuhantunk, majd kinyílt az ernyő, és következett egy csendes, irányított ereszkedés, ahol ki is próbálhattam az ernyő irányítását. Mesészerű az a szabadságérzés, amit akkor ott fent éreztem. Videó is készült róla, megörökítve az utókornak, hiszen nemcsak ketten ugrottunk, hanem egy operatőr is velünk tartott. Életem egyik meghatározó élménye volt, amit újra és újra átélnék.

– *Mennyire változott meg az életed ritmusa az aktív munkás évekhez képest?*

– Nagyon más, és nagyon nyugis lett az életem, mióta én rendelkezem és osztom be teljes mértékben az időmet. Most már elmondhatom, hogy a nap huszonnégy órája „énidő”. Na jó, azért kivételes alkalmak előfordulnak, amikor nem úgy van. Az elmúlt egy évben új házba költöztünk, ami felborította a napi megszokott ritmusomat, de örömmel vettem bele magamat a nem szokványos feladatokba. Aki építkezett, költözött, az tudja, hogy ez mivel jár. Természetesen vártuk a mestereket, hogy a megbeszélte időben jöjjenek, és elvégezzék a rájuk bízott munkát, de örültünk, amikor végre becsukódott mögöttük az ajtó.

– *Hogyan kezdődött a kerékpározás iránti szenvedélyed?*

– Bicajom mindig volt, de egy véletlen találkozás alkalmával összefutottam az unokatesómmal Hévízen, aki megkérdezte tőlem, hogy lenne-e kedvem elmenni a Balaton-kerülő túrára. Beindította a fantáziámat, és fejben már dolgoztam az ötleten, hogy is legyen. Összekovácsolódott egy négyes csapat, akikkel azóta is rendszeresen túrázunk, nemcsak országon belül, hanem a határainkon túl is. Az első túra után jött a második, aztán folyamatosan ötleteltünk, hogy mikor merre menjünk. Az uta-

kat rendszerint együtt álmodjuk és kivitelezünk. A logisztikát követi a megvalósítás öröme.

– *Mi vonz leginkább ebben a hobbiban: a mozgás, a természet vagy inkább az utazás élménye?*

– Levegőn lenni ennyi év műszakozás után, ahol csak a klíma zümmögött fejük felett, határozottan jólesik beszippantani a körülötünk elterülő természet sokszínű és lenyűgöző összességét. Fontos

a természettel való harmonikus kapcsolatra törekedni, felismerve, hogy az ember is része ennek a rendszernek. Engedjük, hogy kinyissa nekünk a világot. Az, hogy mi hogy érezzük magunkat, szorosan összefügg a természet jóllétével. Még egy fontos dolog. Ha jó a társaság nincs leküzdhetetlen akadály. A kerékpáros túrák életérzése a szabadság, a felfedezés és a fizikai-lelki megújulás tökéletes keveréke. A csend, a saját tempóban történő haladás, a teljesítmény okozta elégedettség se-

gít lecsendesíteni a pörgő elmét. Nem beszélve arról, hogy kerékpárral olyan helyekre is eljuthatsz, ahová autóval ez nem lehetséges vagy nehézkes. A családi vagy baráti túrák közös emlékei még sokáig megtartóerővel bírnak.

– *A túrák útvonalát is te tervezed? Hogyan „készül” egy többnapos kerékpártúra?*

– Rendszerint nem egyedül szervezem az útvonalat. Év elején ösz-

szeülünk, ötletelünk, merre menjünk az idén. Közben föllevenítjük az előző évi élményeket, fotókat nézegetünk stb. Megbeszéljük, hogy merre tudunk szállást foglalni, hol milyen nevezetességet szeretnénk és tudunk útba ejteni, felfedezni. Külföldi utakra kisbusszal megyünk, a bicajokat utánfutóra tesszük. Adott egy úti cél, ahova megérkezünk, ott fölpattanunk a bringákra, és elindulunk a tervezett útvonalon. A túra végeztével az előre megadott érkezési helyszínre utánunk jön a busz, fölpakoljuk a járgányokat, és folytatjuk útunkat.

Van egy másik 3 tagból álló csapat, akikkel mindig Horvátországba megyünk, illetve kerekkezünk. Oda saját autóval érkezünk. Vodichébe hagyjuk a kocsikat, nyeregbe pattanunk, és útnak indulunk. Itt már több túrát is megtettünk, Split, Krka Nemzeti Park, Brac szigetet is igyekeztünk birtokba venni.

Ez egy keményebb, húzósaabb terep, a térdeket kíméletlenül igénybe vette, de megbirkóztunk vele. Gyönyörű, magával ragadó a környezet. Rendszerint a tengerpart mellett tekerünk. Itt nincsenek kimondottan kerékpáros útvonalak, ezért egy kicsit veszélyesebb számunkra, mivel a közúton kell közlekednünk. Egy esetben annyira elvárásolt bennünket a táj szépsége, hogy valami fontos dolog elkerülte a figyelmünket. Autók dudáltak ránk rendre, mi pedig csak mosolyogtunk. Ennyien ismernek itt bennünket? Nem, nem ismeretek, de később megkaptuk a választ, és rájöttünk, mit hibáztunk, hol vétettünk. Autóúton tekertünk. Most már elmondhatom, hogy szerencsésen, büntetés és baleset nélkül megúsztuk.

– *Van olyan túra vagy útvonal, amely különösen emlékezetes számadra?*

– Salzburg–Villach-útvonal számomra az egyik legemlékezetesebb túra volt, ami igazán erőt próbáló útvonal tele kihívásokkal. Bad Gastein meredek sziklára épült osztrák fürdő- és síváros, de a túrázók és hegyászok körében is nagyon népszerű. E helyre leginkább már síelni járnak az emberek nem bicajozni. A hegy túloldalára már nem vezetett kerékpárút, így vonattal keltünk át a hegyen, és onnét folytattuk tovább a tervezett útvonalat.

– *Mennyire fontos egy hosszabb túra előtt a felkészítés és a technikai háttér?*

– Természetesen a „vasparipákat” már itthon gondosan felkészítjük az útra. A pótgumi, a pumpa nem hiányozhat, ahogy az utat megelőző alapos karbantartás sem, mint a láncok, fogaskepek tisztítása. E nélkül nem ülünk a nyeregbe. A defekten kívül nem is

volt szükség arra, hogy helyszínen kelljen bármit is szerelni.

– *A sport mellett a konyhában is szívesen tevékenykedsz. Hogyan lett a főzés az egyik kedvenc elfoglaltságod?*

– Édesanyám jól főzött, mi pedig a testvéreimmel mindig szívesen lakmározunk belőle. Szerettünk együtt és jókat enni. A kedvencek között szerepel a halászlé, a székelykáposzta, a sült csülök, de a krémlevesek is rendszeresen az asztalra kerülnek.

össze. A fűnyíró pedig tette a dolgát, és miszlikre aprítva díszítette az immár rövidre vágott fűvet. Akkor eldöntöttem, hogy innentől majd én rendezem. Vettünk közösen egy fűnyírót, és onnantól a nyírás az én feladatomból volt. Itt a háznál egy kis területen füvesítettünk a párommal. Mivel nemrég szórtuk el a fűmagokat, így jelenleg annyi a feladatomból velem, hogy naponta kétszer „megitassam” őket. A terasz köré babérmeggyet ültettünk, amit majd időnként megmetszek, de nem tagadom, ebben még

– Két felnőtt gyermekem van. A fiam Pesten él, a lányomék Madocsán vettek házat, aki révén pedig két kis unoka boldog nagypapája lehetek.

– *Mit üzensz azoknak, akik most készülnek a nyugdíjas éveikre?*

– A nyugdíjas évek akkor lesznek igazán szépek, ha megőrizzük a kíváncsiságunkat és az élet szeretetét. Mindig van mit tanulni, kipróbálni és élvezni.

– *A kertészkedést is kihívásként említetted. Mi az, ami ebben a leginkább motivál?*

– Amíg panellakásban éltem, a ház előtt lévő területen egyszer lenyírták úgy a fűvet, hogy egy szélvihar miatt a szórólapok ott hevertek szerteszéjjel. Nem szedték

nincs gyakorlatom. Nemrég költöztünk, így feladat van bőven, ám mindketten örömmel szépítjük otthonunkat, az új környezetünket.

– *Már nemcsak a nyugdíjasok táborába léptél, hanem a nagypapák klubjában is tag vagy.*

Nyugdíjba vonult kollégáink

2026. április

Mérges Miklós műszaki ellenőr
KAIG ÜFFO AO

„Semmit sem csinálnék másképp”

Lehmann Katalin | Fotó: Bodajki Ákos

Még nem tartja magát igazán „rég motorosnak”, mégis közel negyed évszázada része az erőmű világnak. Pályája során a kezdeti lépésektől fokozatosan jutott el a vezető szerepig, miközben végig a szakma iránti kíváncsiság és az állandó megújulás vezette. Károlyi Károly laborvezető (KAIG/ ÜFFO/ Metrologiai Üzem, Sugárfizikai Laboratórium) története jól mutatja, hogyan válik a kitartásból, tanulásból és közösségből egy hosszú távon is értékteremtő hivatás.

A kezdetek

„A szó erőműves léptékében nem tartom magam »régi motorosnak«, de igaz, jövőre lesz huszonöt éve, hogy elmondhatom, az atomerőmű dolgozója vagyok” – fogalmazott beszélgetésünk elején Károly. „2002-ben léptem be a Paksi Atomerőmű Sugárfizikai Laboratóriumába mint kalibráló mérnök, ahol jelenleg is dolgozom. Bata-széki származású vagyok, ott jártam általános iskolába, majd Pécs-re kerültem a honvédkollégiumba. Normál gimnáziumba jártunk, és a honvédkollégiumban laktunk, akkoriban a katonai pálya még magas presztízsűnek számított. A középiskola elvégzése után a Szolnoki Repülőtisztai Főiskolára mentem tovább – az egész család csodálkozására – repülőirányító szerettem volna lenni, de a szak akkor nem indult, így egy másik szakon (elektromos műszer és oxigén – EMO) szereztem villamosmérnöki diplomát. A diploma megszerzése után a tolnai Fastron Hungária Kft.-nél helyezkedtem el kezdő mérnökként, ahol nemcsak szakmai tapasztalatot szereztem, hanem azt a munkaszemléletet is, amely azóta is végigkíséri a pályámat.”

Egy új fejezet

Károly hat évet töltött a tolnai cégnél, amikor egy idő után megfogalmazódott benne a továbblépés gondolata, akár távolabb is munkát vállalna. Ekkor azonban a felesége szólt közbe egy javaslat-tal: volt egy ismerőse az atomerőműben, így felvetette, hogy érde-mes lenne megkérdezni, hátha tud valamilyen munkalehetőségről. A „hátha” végül valósággá vált.

Az atomerőműbe való belépés tel-jesen új fejezetet nyitott az életük-ben. Mint mondta, korábban csak a 6-os útról látta az üzemet, amely távolinak és szinte elérhetetlenül nagy-nak tűnt számára. Amikor azonban felvételt nyert, igyekezett bizonyítani szakmai tudását, vala-mint helytállni a vezetők előtt, és beilleszkedni a csapatba, amely akkor még kis létszámú, családias légkörben működött.

„Sugárfizikai műszereket kalib-ráltunk, hitelesítettünk, amelyek még az eredetileg beszerelt orosz mérőeszközök voltak – semmi digi-tális technika, csak analóg esz-közök. A kollégáim már akkor régi motorosnak számítottak a maguk 15-20 éves erőműves múltjukkal. Mindig voltak régi katonai sztorik vagy egyéb erőműves régi törté-netek, ez vicces volt. De persze ők adták át az alapokat is, velük jártuk a blokkokat, vagy ők voltak, akik adott esetben megvicceltek jó ér-telemben. Mivel nem volt speciális szakmai ismeretem a sugárfizikai mérések területén, így a betanu-lás után elvégeztem a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem reaktorteknikai szak-mérnök képzését, ami adott egy tudásalapot, amire építkezhettem. Amikor a laborba kerültem csak négy kollégám volt, később három fővel bővültünk egy OSART-fel-adat miatt.”

Új feladatok és kihívások a munkában

Károly 2008 környékén részt vett a sugárvédelmi rendszer rekonstruk-ciójában. Ezek voltak az első olyan műszerek, amelyek számítógépes kommunikációt igényeltek, ami új irányt és jelentős technológiai elő-relépést hozott a labor működé-

sében a korábbi megoldásokhoz képest. Közben a sugárfizikai la-boratórium is folyamatosan fejlő-dött: új gamma-besugárázó és az EPD-kalibrátor is bekerült az esz-közparkba. Kiemelkedő mérföldkö volt továbbá, amikor a mérésügyi hatóság engedélyezte, hogy a la-bor neutronforrása által létreho-zott sugárzási tér nemzeti etalon-ként működjön.

„A következő években is tettem a dolgom, közben végigjártam a szakmai ranglétrát. Kalibráló mér-nök, vezető mérnök és jelenleg la-borvezető vagyok. Ahogy az idők változtak, új feladatok jöttek. Már nemcsak a laboratórium szakmai feladatait kellett ellátni, hanem olyanokat is, amelyeket korábban nem mi csináltunk. Kicsit jobban belemélyedtem a méréstechni-kába, ehhez újra iskolába kellett járni, de nem esett nehezemre; elvégeztem az Óbudai Egyetem metrológus szakmérnök képzé-sét – az országban az elsők vol-tunk –, majd vezetőim kérésére elvállaltam a méréstechnikai la-bor minőségirányítási vezetői fel-adatait. Kezdő laborvezetőként megélhettem a pandémiát, ami mindenki számára kihívás volt. Ne legyen érintkezés, próbáljuk beosztani a kollégákat, de a mun-ka is legyen elvégezve. Kezeleni az egyéni kérdéseket, hogy valaki beoltatja magát, a másik kolléga nem, de akkor csak napi teszte-léssel jöhet dolgozni stb. Ami érdekes még, ez időben kaptam az Igazgatósági Nívódíjat, amit maszkban és kesztyűben vehet-tem át. Visszanézve a képeket kis-sé szurreális.”

Az idők folyamán egy új csa-pat alakult ki a laborban: többen nyugdíjba mentek, és új kollégák is érkeztek. Károly most velük kí-

ván létrehozni egy olyan munkahelyi közösséget, ahol érdemes tenni egymásért, és úgy dolgozni, hogy a jövőbeni eredményeket leginkább már ez a fiatalabb csapat tudja majd hasznosítani. Elmondta, hogy egy mérnök embernek azt is meg kell tanulnia, hogy hogyan lehet jó vezető, és elmondása szerint Károly ezen dolgozik. Kihangsúlyozta, hogy

nak/barátomnak köszönhetően, aki szintén itt dolgozik) már itt ismerkedtem össze leendő feleségemmel. 1997-ben házasodtunk össze Imre Laurával. Egy kertés társasházban élünk Tolnában. Szeretünk autós kirándulásokat, körutakat tenni. Szeretek vezetni, és egy jó szerpentinért messzire is képes vagyok elautózni. Másik hobbim a kerékpár, elmondha-

zik mint mérnök. Triatlonozik, és abból is az iron man távon. Idén szeretné megcsinálni az első eXtremeMan versenyét. A verseny 3,8 km úszásból áll egy 15-17 °C-os hegyi tóban neoprén ruhában, ezt követi egy 195 km hosszú kerékpározás, mintegy 5000 méter szintemelkedéssel, majd végezetül egy 42 km-es maratoni futás következik, amely során egy 2750

kollégái és vezetői nélkül mindez nem sikerülhetett volna. A jövőre nézve még valamivel több mint tíz éve van a nyugdíjig, addig is aktívan szeretné terelgetni a csapatot, és lehetőséget teremteni a fiatalabb kollégáknak.

A család

„A főiskola után Tolnára kerültem a munka végett, és korábban (egy középiskolai osztálytársam-

tom, hogy általában évi 10 000-15 000 km-t kerékpározok. Most egy új ágát is kóstolgotom; kis csomaggal átszelni az országot. Tavaly az Észak-Dunántúlt már sikerült, idén az a cél a fiammal, hogy 5 nap alatt megtegyük a Tokaj–Budapest kb.1000 km-es távot, érintve az összes várat és hegységet Észak-Magyarországon. Egy fiunk van, aki 28 éves, és a Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft.-nél dolgo-

méter magas hegycsúcsra is fel kell jutni.

Az életünkben a legfontosabb dolog a család és az egészség. Hál' istennek még élnek a szüleink, így ők is részei a mindennapjainknak.

Zárszónak? Örülök, hogy annak idején is hallgattam a feleségemre, és nem mentünk el innen messzire, hanem az atomerőmű-be jöttem. Semmit sem csinálnék másképp.”

Út a TAMF-projektig

Lehmann Katalin | Fotó: Bodajki Ákos

Magazinunkban ez alkalommal Horváth Adrienn projektfelelőst kérdeztem tanulmányairól, valamint arról, hogy milyen napi feladatokat lát el az MVIGH Termelési Alrendszer Működésfejlesztési Kiemelt Projektben (TAMF).

- *Hol érettségiztél? Milyen tanulmányokat folytattál az érettségi megszerzése után?*
- A paksi Vak Bottyán Gimnáziumban érettségiztem 2008-ban, majd a Dunaújvárosi Főiskolán folytattam tovább a tanulmányaimat. Gazdaságinformatikusként diplomáztam.
- *A gimnáziumi évek alatt már tudtad, hogy ebben az irányban szeretnél továbbtanulni?*
- Fokozatosan alakult ki bennem ez a fajta érdeklődés. Eleinte a HR területe is érdekelt, de végül mégsem ezt az irányt választottam.
- *Mi volt az első munkahelyed a karriered kezdetén?*
- 2013-ban a Vak Bottyán Gimnáziumban helyezkedtem el iskolatitkárként, majd rövid idő után váltottam, és diszpécserként dolgoztam közel tíz éven át. Tavaly áprilisban érkeztem az atomerőműbe, a TAMF-projektbe.
- *Mit találtál vonzóknak a munkakörökben?*
- A munkakörnyezetet és a rám váró feladatokat egyaránt vonzóknak találtam.
- *Mi volt az első gondolatod, amikor kiértésítettek, hogy téged választottak?*
- Egyszerre éreztem örömet és izgatottságot: vajon milyen lesz az új munkahely, és hogyan fogom elsajátítani a feladataimat?
- *Milyen volt az első napod az atomerőműben?*
- Nagyon pozitív élmény volt, a leendő csapatom kedvesen fogadott. Ugyanakkor elképesztően elfáradtam, és már az első napon rájöttem, hogy még rengeteg tanulnivalóm van – a rövidítéseket például a mai napig tanulom.
- *Mi a napi munkád? Mit csinál egy projektfelelős?*
- Vannak általános és állandó feladataim, ilyen például a projektfeladatok nyomon követése. Rendszeresen részt veszek megbeszéléseken, illetve egy Azure DevOps programban követjük a feladatok alakulását. A mai napig sok újdonsággal találkozom, szinte mindennap tanulok valami újat.

- *Gondoltad volna valaha, hogy egyszer az atomerőműben fogsz dolgozni?*
- Igen, mert gyerekkoromban nem is nagyon tudtam másképp elképzelni az életemet – számomra egyértelmű volt, hogy az atomerőműben szeretnék dolgozni. Kis kitérővel, de végül sikerült.
- *Hogyan töltöd a szabadidődet?*
- Szabadidőmben szívesen sétálok, kirándulok, illetve wellnessprogramokon veszek részt a párommal és a családommal.
- *Milyen célokat tűztél ki magad elé a jövőre nézve?*
- Szeretnék hosszú távon az atomerőműben dolgozni, folyamatosan fejlődni, tanulni, és a munkámat a lehető legjobban végezni.

Girst-Kiss Adrienn | Fotó: saját archívum

Nevem: **Decsi Boldizsár**

Születésem helye, ideje: Szekszárd, 2026. február 5.

Születéskori súlyom: 3390 g

Hosszúságom: 52 cm

Első gyermek vagyok a családban.

Anya: Bodri Réka

Apa: Decsi Márton Richárd, a Reaktor- és Készülék-karbantartó Osztályon nukleáris karbantartó lakatos

Nevem: **Honti Hanna**

Születésem helye, ideje: Szekszárd, 2026. február 18.

Születéskori súlyom: 3070 g

Hosszúságom: 53 cm

Anya: Koszó Klaudia, a Paksi Gyógyászati Központban takarító

Apa: Honti József, az MVM Nuka Zrt.-nél kiemelt festő-mázoló

Nevem: **Romhányi Ada Kála**

Születésem helye, ideje: Baja, 2026. február 28.

Születéskori súlyom: 3380 g

Hosszúságom: 51 cm

Testvérem: Sém (2,5 éves)

Anya: Romhányi-Kovács Cecília, az MVM Nuka Zrt.-nél technológus mérnök

Apa: Romhányi Vid, pedagógus a bátaszéki II. Géza Gimnáziumban

atommanók

A 2026/27-es nevelési évre van még néhány férőhely az MVM Atommanók Bölcsődében! Szeretettel várunk minden olyan 0-3 éves gyermeket, aki 2026. szeptembertől kezdené el a bölcsődés nevelést.

Az MVM által fenntartott MVM Atommanók Bölcsőde olyan intézmény, amelybe szeretettel várjuk az MVM-s szülők gyermekeit!

Az intézmény előre egyeztetett időpontban bármikor megtekinthető.

Cím: Paks, Villany utca 27.

További információk:

Honlap: alapitvany.mvm.hu

E-mail: nagyv1@mvm.hu (Nagy Viktória koordinátor)

Ördögi kör

Prancz Zoltán | Fotó: Wikimedia

Az „ördögi kör” kifejezés eredete – egyes források szerint – a filozófia, azon belül a logika területére nyúlik vissza. A logika mint a helyes gondolkodás, következtetés, érvelés vagy bizonyítás általános szabályainak tudománya az egyik legalapvetőbb hibaként tartja számon az úgynevezett körkörös vagy körben forgó érvelést. E hiba lényege, hogy a kiinduló állítás és a belőle levont következtetés kölcsönösen egymáson alapulnak. Más szóval az érvelés önmagára támaszkodik, ezért téves és félrevezető, valójában nem rendelkezik bizonyító erővel. Vegyük a következő egyszerű példát: a festmény eredeti, mivel ott van rajta a művész kézjegye, ami nyilván nem hamis, ha egyszer ő festette a képet. A festményt tehát az aláírás hitelesíti, az aláírást pedig a festmény – vagyis nem nyerünk bizonyítékot sem az aláírás, sem a festmény hitelességére.

Szemléltetést szolgáló példánk banálisnak tűnhet, ám bonyolultabb, akár tudományos érvelésekben ugyanígy jelen lehet a körkörös érvelés hibája, avagy az ördögi kör. Az ilyen esetekben már nem könnyű felismerni azt, holott alapjaiban ingathatja meg az adott teóriát. Jellemző, hogy még olyan tudós nagyságokat is utolért és további magyarázatra késztetett a körkörös érvelés vádja, mint Descartes vagy Newton (előbbit a híres „gondolodom, tehát vagyok” hangzatú állításból kiinduló ismeretelmélete, utóbbit a még híresebb gravitációelmélete kapcsán).

A fentiek tükrében talán elméleti vagy akadémiai kérdésnek hat az ördögi kör problémája, van azonban annak kifejezetten gyakorlati, sőt hűsbavágóan fájdalmas megjelenése is. Következzen ismét egy példa, egy ismert vicc, ami a logika elvont síkjáról átvezet a hétköznapi valóságba. „– Ön miért iszik? – Azért, hogy felejtsek. – Mit akar felejtetni? – Azt, hogy iszom.” A humor

a nyilvánvaló logikai bukfenccből fakad. Ugyanakkor ezt a logikai bukfenct inkább tragikumnak kell látnunk, mivel az alkoholizmus mögött gyakran valóban ilyen jellegű ördögi körbe jutás húzódik meg. Szakszóval ezt negatív spirálnak is nevezik. A negatív spirál lényege, hogy valami kivált egy következményt, ami visszahat az eredeti kiváltó okra, mégpedig úgy, hogy fokozza azt, ami viszont a következményt fokozza, ami megint csak fokozza a kiváltó okot – és így tovább. A negatív spirál ilyen módon öngerjesztővé válik, és egyre kilátástalanabb helyzetbe taszítja azt, aki belekerült. Számos további hétköznapi példa hozható, ami hasonlóan súlyos nehézséget jelent az elszenvédőjének.

Ilyen lehet többek között, ha valakinek stresszes a munkája, ezért magas lesz a vérnyomása, aminek tudatától még jobban stresszel, ettől viszont tovább nő a vérnyomása. Vagy: valaki megbetegszik, ezért kevesebbet tud dolgozni, kevesebbet pénzt keres, így nem tudja kifizetni az összes gyógyszerét, ezért még inkább elhatalmasodik rajta a betegség, aminek következtében még kevesebb pénzt keres, és még kevesebb gyógyszert tud megfizetni. Nem ilyen drámai, de szintén életszerű az a többnyire pályakezdőket sújtó ellentmondás is, miszerint egy munkahelyre azt veszik fel, akinek van szakmai gyakorlata, de szakmai gyakorlatot csak az tud szerezni, akinek van munkahelye. Irodalmi példaként eszünkbe juthat Joseph Heller híres regénye és az abból készült film is: A 22-es csapdája.

Az ilyen körök tehát valóban ördögiek. Megnevezésük akkor is találó, ha névadójukat a felvilágosult ember a mesék és mítoszok birodalmába száműzte. Az ördögi kör létezése nem lett kevésbé valóságos: megtévesztő és kegyetlen. Gondoljunk itt csupán újra a logikai vonatkozásaira. Ha teljes konszenzus nincs is a tudósok között, rendkívül erős érvek szólnak amellett, hogy a logika szabályai metafizikai létezők, azaz nem a tapasztalati szféra hozadékai, hanem tőlünk függetlenül adottak, hasonlóan, mint a matematikai vagy a természeti törvények. Ha a logikai szabályok ember felett állók, vajon az embert ördögi körökbe záró eltorzított struktúrájuk emberi találmány?

AMIT MA MEGTEHETSZ: HOGY GONDOLSZ A HOLNAPRA

1 éve
ÚJRA.ALKOTÓ
ENERGIA

MVM

Paksi
Atomerőmű